dr. Muharem Štulanović

Tevessul

Posredništvo u hanefijskom mezhebu i kod sufija

Bihać 2004

Tevesul – posredništvo u hanefijskom mezhebu i kod sufija

Autor: dr. Muharem Štulanović

Recenzenti:

1. Dr. Šukri H. Ramić, *Novi Horizonti*
2. mr. Muharem Omerdić, *Preporod*
3. Šerijatska komisija lista *Saff*
4. dr. Zuhdija Adilović

Tehnički uredio: Harun Štulanović

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّه، نَسْتَعِينُهُ وَ نَسْتَغْفِرُهُ، وَ نَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَ مِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَ مَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ· وَ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ·

يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَ لاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَ أَنْتُم مُسْلِمُونَ[1] ·

يَآ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَ خَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَ بَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَ نِسَآءً وَ اتَّقُوا اللهَ الَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِ وَ الْأَرْحَامَ إِنَّ اللهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا[2] ·

Uvod

Uzvišeni Allah je slao poslanike, od prvog do posljednjeg, da objasne puteve monoteizma i iskorjene puteve nedozvoljenog širka i posredništva. U hadiskim i akaidskim zbirkama nalaze se posebna poglavlja koja stimuliraju na čisti monoteizam.

Posredovanje osobom drugoj osobi je dozvoljeno. Međutim, na osnovu toga nema mjesta analogiji i dozvoli posredovanja Njemu, jer tu jednostavno nema mjesta poređenju kada je u pitanju Uzvišeni Stvoritelj i ostala stvorenja.

[1] Kur'an, 3:102.
[2] Ibid., 4:1.

Uzvišeni Allah je pravedan i voli istinu i pravdu. Svak Mu se može obratiti direktno, bez posrednika. Pa zašto bi onda tražili posredovanje, koje je bespotrebno, kad Mu se i bez toga može direktno obratiti radi svoje potrebe!?

Konačno da li je bolji, vredniji i svakome draži onaj ko rješava probleme i potrebe direktno, bez posrednika, ili onaj ko se okruži svitom ne dozvoljavajući približavanje sebi osim uz pomoć posrednika?

A zar nije najbolje, u slučaju i primjeru Uzvišenog Allaha, a ujedno to je i akaidska obaveza, da Mu pretpostavimo svako afirmativno svojstvo?

Problem posredništva-*tevessula* nije nova mes'ela ali je ponovo aktualizirana pojavom nekih polemika, napisa, knjiga i prijevoda koji promoviraju njegove zabranjene vidove.

Zbog svega toga smo htjeli da osvijetlimo ovo pitanje, ne zato što nije ranije eksplicirano sa akaidsko-fikhskog stajališta kroz meritorne mezhepske izvore, nego što promotori zabranjenih vidova *tevessula* zabranu vezuju za nekakav vehabizam i nekakve vehabije zanemarujući stajalište hanefijskog mezheba i njene elitne uleme kao što su Ebu Hanife, Ebu Jusuf i Muhammed.

Također, željeli smo ovom pitanju dati i jednu svebosansku dimenziju sa recenzijama alima koji daju odgovore na aktualna pitanja u tri naša najpoznatija islamska glasila: dr. Šukrija Ramić iz *Novih horizonata*, mr. Muharem Omerdić iz *Preporoda* i šerijatska komisija koja daje odgovore u *Saffu*. Također, zamolili smo za recenziju i dr.

Zuhdiju Adilovića koji je predavač predmeta *Akaid* na IPA u Zenici. Svima im se toplo zahvaljujemo na uloženom trudu, čitanju rada i pisanju recenzije za njega. Neka ih Uzvišeni Allah nagradi. Amin.

Recenzija dr. Zuhdije Adilovića,

predavača predmeta *Akaid* na IPA u Zenici:

Bismillahirrahmanirrahim!

Zahvala Svevišnjem Allahu i salavat i selam Njegovom miljeniku Muhammedu...

Osnovna odrednica islamskog vjerovanja jeste tewhid – jednoća Stvoritelja. Po islamskom vjerovanju je kristalno jasno da je samo Allah tvorac svega i da jedino On posjeduje svojstva i osobine savršenstva. Zato je primarni zadatak islamskog učenja sačuvati tu čistotu i ne dozvoliti da se ona na bilo koji način natruni.

Najčešći vid narušavanja bistrine tog čistog izvora jeste širk – pripisivanje nekome ili nečemu od stvorenja bilo čega od Allahovih dž.š., svojstava ili prerogativa. Islamski put je put preventive, kako u fizičkom, tako i u duhovnom (idejnom) pogledu. Zato islam u korijenu sasijeca sve ono što čovjeka može odvesti u bilo koji vid širka.

Jedno od pitanja o kojima se u kasnom dobu islama puno polemiše jeste pitanje posredništva *(tevessula)*. Kao i u svakom pitanju postoje oni koji posredništvo apsolutno dozvoljavaju bez bilo kakvih uvjeta i drugi koji ga potpuno negiraju. Treći pokušavaju da pitanje *tevessula* dovedu u okvire dozvoljenog...

Rasprave o voj temi na našem jeziku vrlo su rijetke. Jedan od smjelih pobornika nepatvorenog islamskog vjerovanja i njegovog očuvanja na našim prostorima je dr. Muharem

štulanović koji se .usudio pisati upravo o ovoj temi. Djelo pod naslovom *„Tevesul – posredništvo u hanefijskiom mezhebu i kod sufija“* predstavlja svojevrstan prikaz stavova tradicionalne uleme po ovom pitanju i argumentovan odgovor onima koji svojim odobravanjem posredništva otvaraju vrata koja mnoge mogu odvesti u razne vidove širka. Nadam se da će ovo djelo doprinijeti osvjetljavanju ovog problema i umanjiti bespotrebnu polemiku.

Zenica 20.9. 2004.

Zuhdija Adilović

Recenzija dr. Šukrije Ramića, (Novi horizonti)

dekana i predavača predmeta *Fikh* na IPA u Zenici te šerijatskog recenzenta odgovornog za davanje fetvi i šerijatskih odgovora na pitanja čitalaca

Bismillāh, ves-salātu vesselāmu 'ala resūlillāh.

Jedan od temeljnih i suštinskih svojstava dini-islama, kao čiste monoteističke vjere, jeste direktno čovjekovo obraćanje Allahu, dž.š, bez posredništva, bilo da se osoba za svoga života obraća i moli za sebe ili moli za nekog drugog, živog ili umrlog. I u jednom i u drugom slučaju osoba koja moli obraća se direktno Allahu, dž.š, a ne nekom drugom mimo Njega. U iskrivljenim vjerovanjima praksa je da čovjek moli čovjeka ili neko drugo Allahovo, dž.š, stvorenje ili pojavu, da se čovjeku ili nekom drugom, mimo Allaha, dž.š, obraća molitvama da mu da neko dobro ili od njega otkloni neko zlo. Upućivanje dova, u kojima se traži postizanje nekog dobra ili otklanjanje nekog zla, bilo kome mimo Allaha, dž.š, pogrešan je put, jer je takav pristup dovi suprotan suštini islama koji se ogleda u čistom monoteizmu.

Iako kod nas muslimani ne mole umrle da im oni donesu neko dobro ili od njih otklone neko zlo, iako nema obožavanja prirodnih pojava ili predmeta u velikim razmjerama, ipak, u tom pogledu, kod pojedinaca ili nekih grupa prisutne su određene devijacije koje ponekad, bez imalo sumnje, predstavljaju primjer očitog širka. Upravo zbog te činjenice, obaveza je onih koji ta pitanja razumiju da na greške ukažu, pojasne ih i tako pomognu ljudima da se

drže monoteizma, da samo Allahu, dž.š, svoje ibadete upućuju, pa tako i svoje dove, jer dova je srž ibadeta i njegova suština, kako to stoji u Poslanikovom, s.a.v.s, hadisu. Upravo zbog potrebe da se ljudima pomogne obradovao me je tekst koji je pred nama.

Uprkos činjenici da ga nisam uspio detaljno pročitati, poznajući dobro samog autora, te na osnovu referenci i izvora koje je autor koristio, uvjeren sam da je obrađena tema naučno utemeljena i solidno obrađena. Ako se uz to uzme u obzir britkost pera dr. Muharema Štulanovića, siguran sam da će ovaj teks zainteresirati i zaintrigirati mnoge. Molim Allaha, dž.š, da namjeru autora da pomogne ljudima u pravcu slijeđenja Allahove dž.š, naredbe: “Obraćajte Mi se dovama, Ja ću vam ih uslišati.”, kao i ispravljanja pogrešnih pristupa u tom pogledu, ostvari, tako da se ljudi samo Allahu, dž.š, obraćaju, Njega mole i od Njega traže. Allah, dž.š, nam je, u tom pogledu, uistinu, jasno pokazao pravi put: “A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se ***molbi molitelja*** kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na pravom putu.”

Zenica, 20. 09. 2004.

Dr. Šukrija H. Ramić

Recenzija mr. Muharema Omerdića, (Preporod)

Šefa vjersko prosvjetne službe Rijaseta i odgovornog za davanje fetvi i šerijatskih odgovora na pitanja čitalaca

U prilici sam da dam moje skromno mišljenje o rukopisu dr. Muharema Štulanovića pod radnim naslovom: „*Tevessul* – Posredništvo u hanefijskom mezhebu i kod sufija”.

Autor je uložio mnogo truda pišuću ovu raspravu koja je bila izazvana ranijim njegovim reagiranjem na stavove nekih autora koji su tretirali ovu temu. Konsultirao je više mjerodavnih izvora hanefijskih i sufijskih autora i temeljito proučio ovaj problem kako bi se čitaoci na bosanskome jeziku temeljitije upoznali sa temeljnim izazovom koji zahtjeva izvorno i pravovjerno ispovijedanje Vjere oslobođeno običaja i vjerski neutemeljenih primjera narodnih autoriteta, te prakticiranje stalnog obraćanja Uzvišenom Allahu bez oslanjanja na druge osim na svoju robovsku iskrenost i Božiju milost.

Ovaj tekst je, po mom sudu, poziv autora na ibrahimovsko pravovjerno opredjeljenje da niotkoga ne traži ništa osim od Boga. (Moja aluzija na nuđenje pomoći meleka Džibrila kada su Ibrahima politeisti spremali na lomaču zbog toga što im je ruglu izvrgnuo njihove kamene idole.)

Ranija ulema u BiH pitanje *tevessula* nije dizala na ravan polemike iako je bilo rasprava na tu temu od vrhunskih znalaca, prije svega, onih iz akaidske nauke.

Ahmed Bejadi-zade Bosnevi, Hasan Kafi Pruščak i šejh Jujo Mostarac su bosanski klasičari koji su pisali na arapskom jeziku u XVII stoljeću, te alimi koji su pisali na bosanskome jeziku od kojih je posebno beskompromisan Mehmed ef- Handžić pitanje *tevessula* su stavili na ono mjesto koje mu pripada. Njihovo razumijevanje Kur'ana i sunneta nisu osporavali oni koji su, možda, drugačije mislili.I u njihovo vrijeme bilo je devijacija, nepravilnih i neizvornih ponašanja oko turbeta i mezarova, a uz to i težnji posredništvu „bez pokrića", ali javnih diskusija nije bilo.

Međutim, u islamskome svijetu ovaj problem je izazvao veoma oštre polemike i dijametralno različita polazišta. To je proizvelo potrese koji se nisu zaustavljali na razini diskusije ili mišljenja. Išlo se na isključive zaključke, optuživala se druga strana na kufr i otpadništvo iz islama. Riječi o herezi su se vdjeli u svakome retku i riječi. Razumni su vidjeli kuda to vodi Ummet ali je slabe fajde bilo. Nije se vodilo računa o tome što su mnogi tadašnji dijalozi bili između nekompetentnih ličnosti i daleko od razumijevanja osnovnih izvora i njihovih intencija. To je opasno fragmentiralo Ummet i njegovo jedinstvo. Polarizacija je bila očita, a šteta opća.

Profesor Husejin Đozo je pisao o tim odnosima: „Gledao sam svojim očima i slušao svojim ušima kako hadžije satima stoje, ljubeći zidove Kabe i zidove turbeta Božijeg Poslanika, učeći razne dove i tražeći razne murade. Iste takve prizore gledao sam prolazeći kroz Carigrad, Konju, Bagdad, Kerbelu, Damask, Kairo itd. Sve što ozbiljnije razmišljam i temeljitije analiziram ove pojave sve mi više

postaje, u osnovi, shvatljivije. Sve više uviđam, da mi nedostaje moralne snage i prava da za sve ovo okrivljujem mase. (...) Prošlost je učiteljica koja nas uči i pruža nam iskustva ranijih generacija, kako bismo mogli nastaviti tamo gdje su oni stali."

U brojnim kasnijim svojim tekstovima, uočavajući neznanje mnogih, jasno se ograđivao od onih koji mole mrtve ili preko mrtvih, pozivajući ih da se obraćaju Živom i da Ga mole bez posrednika. To je jedini ispravan ibadet i jedino ispravno oboavanje. Sva druga su sa devijacijama.

Diskusije među znalcima treba da porode mjerodavna rješenja. Kada se radi o vjerskim pitanjima, a posebno o akaidskim, kao što je *tevessul*, onda se to nameće kao vjerska obaveza. Dužnost je sučeljenim stranama u raspravi da idu istini i općem interesu zapostavljajući svoju poziciju pobjednika ili gubitnika. I ovo pitanje jednom se kod nas mora učiniti jasnim, ne samo ulemi, već i običnim ljudima.

U muslimanskim masama o *tevessul*u ima velikih dilema, a opredjeljenja su vrlo različita. Kada sam bio imam u Pruscu, gdje se nalazi mezar sa turbetom Ajvaz-dede, bilo je onih koji su redovno išli i klanjali u njemu. Naročito su to činili na neke narodne praznike koji nisu baštinjeni iz islamske tradicije, npr. „Jurjev dan". Okretanje je bilo prema kaburu gdje je, navodno, ukopan ovaj musliman. To je bilo neprihvatljivo. Nisam se mogao pomiriti sa time da se umrli uzima za „kiblu" bez obzira ko on bio, pa makar što to rade obični ljudi, džahili. Osjećao sam se odgovornim. Otvoreno

sam se s tim problemom suočio i naložio zaključavanje turbeta. Iza toga sam dugo vremena trpio neargumentovane kritike kao da pozivam krivovjerju, a zapravo sam pozivao na ispravni put.

Ipak, tek mi nije bilo ništa jasno kada je jednog dana jedan, dosta učen i ugledan, a još više utjecajan čovjek došao u zijaret tom turbetu, pokucao na njegova vrata i poljubio prag. Pomislio sam: U ovome je problem! Ovo ponašanje je neuke ljude odvelo u dilemu. Ona još traje.

Da li su nam običaji iznad Kur'ana i Sunneta? Kod mnogih jesu.

Ulema je dužna iznjedriti ispravan stav i osloboditi muslimane dilema.

Mislim da je dr. Štulanovićeva analiza *tevessula* kao pitanje problema dobra došla, mada znam da će i dalje biti dočekana sa osporavanjima. Doduše, on to i očekuje, mada je iznio takve dokaze i mišljenja veoma respektabilnih autoriteta da za time ne bi bila potreba. Zapravo, kod nas je svako raslojavanje smrtna opasnost za kolektivitet obzirom na mjesto i vrijeme gdje se nalazimo, što nam nameće zaključak da nema potrebe da se dalje iscrpljujemo u diskusijama koje neće donijeti spasonosne plodove već samo novu žestinu, isključivost i udaljavanje.

Dr. Štulanović je mjerodavan autor u teološkim pitanjima, i svojim znanjem i ponašenjem. On je znalački, odgovorno i savjesno pristupio sagledavanju problema *tevessula*, ostavljajući po strani i svoju i druge diskusije o ovome pitanju koje su se kod nas vodile, htijući samo da pomogne u ispravnom razumijevnju jednog važnog

akaidskog pitanja kako se više muslimani ne bi griješili i kvarili svoje vjerovanje.

Vođen iskrenom namjerom autora, vrijednost teksta i argumentacije preporučujem štampanje knjige: „*Tevessul* – Posredništvo u hanefijskom mezhebu i kod sufija".

Sarajevo, 22.09.20004.

Recenzent,
Mr. Muharem Omerdić

Recenzija Šerijatskog savjeta lista (Saff)

Nema sumnje da je ispravno vjerovanje (akida) najvažnija stvar u životu svakog muslimana, jer mu od toga zavisi spas i sreća na Dunjaluku i na Ahiretu. Bošnjaci- muslimani, živeći na vjetrometini različitih vjera, kultura i ideologija, stalno su bili izloženi utjecaju običaja i vjerovanja nemuslimana iz svog komšiluka, pa su se zbog toga u mnogo čemu udaljili od izvornog i ispravnog islamskog vjerovanja. Početkom devedesetih godina, a dolaskom slobode vjere na ove prostore, počinje, mogli bismo slobodno kazati, opći preporod u Bošnjačko-muslimanskom korpusu koji je prije svega bio u znaku masovnog vraćanja vjeri islamu kao temelju našeg identiteta. Jedan od bitnih elemenata tog preporoda svakako je i pojava islamske literature, naročito iz oblasti vjerovanja (akide), koja je uveliko doprinijela ispravljanju grešaka u vjerovanju i suzbijanju raznih oblika sujevjerja i praznovjerja koje se itekako udomaćilo kod naših muslimana. Oblast islamskog vjerovanja u kojem je, zbog neznanja i pogrešne interpretacije, posebno prisutno sujevjerje, a koje često graniči sa širkom jeste tzv. posredništvo u vjeri ili *tevessul*. Knjiga koja je pred nama, Tevessul ili Posredništvo autora dr. Muharema Štulanovića, će uveliko pomoći u razjašnjavanju ovog važnog pitanja islamskog vjerovanja i zauzimanju ispravnog stava utemeljenog na Allahovj Knjizi i sunnetu Muhammeda sallallahu alejhi ve sellem. Ponuđena knjiga predstavlja temeljitu studiju iz spomenute oblasti islamskog vjerovanja napisana u svijetlu Kur'ana i Sunneta i veoma jednostavnim

stilom prilagođenim čitaocima različitog nivoa znanja o ovoj temi. Autor je uglavnom ovu temu, obradio analizirajući izmišljene hadise o posredništvu u vjeri, ukazujući na njihovu grešku i nespravnost, a samim tim i na neispravnost vjerovanja i postupaka koji se na njima temelje. Nema sumnje da će ovo djelo uvaženog bošnjačkog alima dr. Muharrema Štulanovića dati veliki doprinos u afirmiranju ispravnog islamskog vjerovanja. Stoga Šerijatski savjet Islamskog omladinskog časopisa Saff svesrdno preporučuje njeno izdavanje, sa željom da što prije ugleda svijetlo dana i dođe do ruku muslimana. Molimo Allaha subhanehu ve teala da obilato nagradi dr. Muharrema Štulanovića za njegov pregalački rad i za hizmet islamu i muslimanima u Bosni i Hercegovini.

Šerijatski savjet lista

Značenje «*tevessula*»

Tevessul je izraz koji se odnosi na sve vidove dozvoljenog obraćanja ili približavanja Uzvišenom Allahu putem dozvoljenih aktivnosti i ibadeta.

Kod nekih ovaj izraz se odnosi na aktivnosti, ibadete i posredništvo gdje ne prave razliku između dozvoljenog i nedozvoljenog *tevessula*. Oni navode mnogobrojne dokaze u korist svoga mišljenja. Međutim, kod analize dokaza kojima su pokušavali dokazati ispravnost svojih stajališta, vidljivo je da oni, ili ne poznaju metodologiju islamske jurisprudencije, ili upotrebljavaju slabe pa čak i apokrifne predaje koje nije dozvoljeno navoditi osim da bi se ukazalo na njihovu slabost i izmišljenost, ili navode dokaze koji nemaju predmetne veze sa spornim pitanjem. Pa kako se oslanjati na takvo dokazivanje?!

Jezičko značenje «*tevessula*»

الوسيلة *El-vesile* i التوسل *et- tevessul* filološki znače: „Ono čime se približava drugom.”

Prema tome fraza: وسّل فلان إلى ريه وسيلة *Vessele fulanu ila rabbihi vesileten* (Neko se približio svome Gospodaru sa nekim sredstvom) ili drugi izraz u istom značenju: توسل إليه بوسيلة *tevessele ilejhi bivesiletin*, znači: تقرّب إليه بعمل *tekarrebe ilejhi bia'melin*, tj., „Približio Mu se nekom aktivnošću.”

Naravno, ovo značenje je po konsenzusu lingvističkih učenjaka.

Značenje u šerijatskoj terminologiji

Terminološki *tevessul* znači:

Približavanje i umiljavanje Uzvišenom Allahu pokornošću i ibadetom, putem slijeđenja Njegovih poslanika i vjerovjesnika te svakom aktivnošću sa kojom je On Uzvišeni zadovoljan i voli je.

Prema tome, sve ono čemu poziva Šerijat od naređenog i pohvaljenog legitimni je i zakonski «*tevessul*» kojim se približava Uzvišenom Gospodaru koji kaže:

يَـــــــأَيّها الذين ءامنوا اتقوا الله و ابتغوا إليه الوسيلة و جــهدوا
في سبيله لعلكم تفلحون

O vjernici, Allaha se bojte i nastojte da Mu se umilite i na putu Njegovu se borite da biste postigli što želite.[3]

قل ادعوا الذين زعمتم من دونه فلا يملكون كشف الضر عنكم و لا
تحويلا· أوْلــئك الذين يدعون يبتغون إلي ربهم الوسيلة أيهم أقرب و يرجون
رحمته و يخافون عذابه إن عذاب ربك كان محذورا

Reci: Mōlīte se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, - ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti.

Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj

[3] *Kur'an*, 5:35.

i plaše se kazne Njegove. A kaznē Gospodara tvoga svako treba da se čuva.[4]

Iz prvog ajeta vidljivo je da Uzvišeni podstiče svoje robove da Mu se umile i približe vidovima vesileta (u ovome slučaju to su: **iman, takvaluk i džihad**; izrazi koji se eksplicite spominju u ajetu), za šta će imati kao nagradu spas.

U drugom ajetu iz sure el-Isra' razumije se da nedozvoljeno moljenje i „umiljavanje” mušrika osobama ne može pomoći niti koristiti jer su pogriješili način kojim se približava Allahu.

Uzvišeni Allah kaže:

إنآ أنزلنا إليك الكتاب بالحق فاعبد الله مخلصا له الدين· ألا لله الدين
الخالص و الذين اتخذوا من دونه أولياء ما نعبدهم إلا ليقربونآ إلى الله زلفى إن الله
يحكم بينهم في ما هم فيه يختلفون إن الله لا يهدى من هو كـــــــذب كفار

Mi smo ti, doista, objavili Knjigu, pravu istinu, zato obožavaj samo Allaha iskrenom i čistom vjerom.

Allahu pripada čisto-iskreno ispovijedanje vjere. A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike (evlija'): „Ne pokoravamo im se (ne obožavamo ih) osim da bi nas što više Allahu približili”. Allah će njima, zaista, presuditi o onome u čemu su se oni razilazili. Allah nikako neće ukazati na pravi put onome ko je lažljivac i nevjernik.[5]

U Ibn Kesirovom tefsiru se navodi:

[4] *Kur'an*, 17:56-57.
[5] Ibid, 39:2-3.

„Posrednici i zagovornici po mišljenju mušrika nisu bili nego Allahova stvorenja putem kojih su se htjeli približiti i umiliti Allahu. Zato su u svom džahilijetskom hadžždu izgovarali riječi telbije i dodavali: „Lebejke la šerike leke illa šeriken huve leke temellukuhu ve ma melek", (Odazivam Ti se, Ti nemaš druga osim druga koji Ti je potčinjen zajedno sa onim sa čim vlada."

Ovo je bio vid širka - iako su tvrdili da je to način približavanja i umiljavanja Uzvišenom Allahu kojega su vjerovali i priznavali - zbog čijeg su iskorjenjivanja i borbe protiv njega slati poslanici i vjerovjesnici sa monoteističkim poslanicama..."[6]

Dakle priznavanje i vjerovanje Uzvišenog Allaha može biti narušeno širkom.

Uzvišeni kaže:

اتخذوا أحبارهم و رهبانهم أربابا من دون الله

Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje...[7]

Prenose imam Ahmed i Et-Tirmizi od A'dijj b. Hatima, r.a.: „...Pa je A'dijj ušao kod Allahova Poslanika, s.a.v.s., sa križom od srebra na vratu.

Poslanik mu, s.a.v.s., prouči ajet:

[6] Muhammed Nesib er-Rifa'i, ***Tejsiru-l-Alijji-l-kadir lihtisari tefsir Ibn Kesir*** (Olakšavanje Uzvišenog-Moćnog u sižeiranju komentara Ibn Kesira), (Bejrut, 1978), 4, 42.

[7] ***Kur'an***, 9:31.

Oni pored Allaha bogovima svojim smatraju svećenike svoje i monahe svoje...

A'dijj prenosi: „Rekao sam: Zaista ih oni nisu obožavali."

Allahov Poslanik, s.a.v.s, reče: „Naprotiv, oni su im zabranjivali što je dozvoljeno, a dozvoljavali im što je zabranjeno, pa su ih slijedili, i to je njihovo obožavanje."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., dalje nastavi: „A'dijj, šta to govoriš? Da li ti je na štetu da kažeš: Allah je najveći? Da li poznaješ išta veće od Allaha? To ti ne šteti...Da li ti smeta da kažeš: Nema boga osim Allaha?"

Zatim ga je pozvao u islam pa je A'dijj prihvatio poziv i izgovorio šehadet istine.

Dalje prenosi: „Vidio sam njegovo lice kako se razveseli."

Zatim je rekao Muhammed, a.s.: „Zaista su jevreji protiv sebe srdžbu izazvali, a kršćani su zalutali. Uzvišeni Alah, dž.š., kaže: ‚...a naređeno im je da Jednom Bogu ibadet čine...' tj., kad nešto zabrani ono je haram, a kada nešto dozvoli ono je halal; što je propisao, to se slijedi, a što je naredio, to se izvrši.

‚...Nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju', tj., On je čist od toga da

ima sudruga, suparnika, pomagača, Sebi ravnog i djecu, nema drugog boga osim Njega."[8]

Dakle Poslanik, s.a.v.s, je objasnio, komentarišući ovaj ajet, da «ibadet» znači pokornost svećenicima i monasima bez obzira što im se nisu klanjali i sedždu im činili.

Pravno-šerijatska podjela *«tevessula»*

Tevesul (posredništvo) može biti dozvoljen i zabranjen. Dozvoljeno posredništvo je ono koje je dozvolio Uzvišeni Allha i Njegov Poslanik i ima tri vrste:

- *Tevessul* (približavanje, posredovanje) vjernika Allahu sa Njegovom Uzvišenom osobom, Njegovim lijepim imenima i uzvišenim svojstvima,
- *Tevessul* vjernika Allahu sa svojim dobročinim djelima i
- *Tevessul* vjernika Allahu sa dovom koju mu čini njegov brat mu'min.[9]

Zabranjeno posredništvo je ono koje nije šerijatski opravdano kao što je posredništvo sa osoboma koje su stvorene; bilo da se radi o zaklinjanju s njima kod traženja nečeg od Allaha, ili da se uzmu posrednicima između Allaha

---

[8] Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tejsiru-l-Alijji-l-kadir lihtisari tefsir Ibn Kesir* (Olakšavanje Uzvišenog-Moćnog u sižeiranju komentara Ibn Kesira), (Bejrut, 1978), 2, 331.

[9] Vidi, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, *Et-Tevessul ila hakikatit-tevessul*, (Muessesetud-da'vetis-selefijjeti, Haleb, 1979), 22.

i Njegovih robova kako bi im se dove uslišale, ili da se uzimaju zaštitnicima-posrednicima kako bi ostvarili svoje potrebe kod Allaha. U Kur'anu se kaže:

ألا لله الدين الخالص و الذين اتخذوا من دونه أولياء ما نعبدهم إلا
ليقربونآ إلى الله زلفى إن الله يحكم بينهم في ما هم فيه يختلفون إن الله لا يهدى من
هو كـــــذب كفار

Iskreno ispovijedanje vjere dug je Allahu! A oni koji i pored Njega uzimaju zaštitnike: «Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allahu približili» Allah će njima, zaista, presuditi o onome u čemu su se oni razilazili. Allah nikako neće ukazati na pravi put onome ko je lažljivac i nevjernik.[10]

Ovakav vid posredništva poznat je kod kršćana gdje se oprost ne postiže nego preko osobe svećenika.

Oni koji uzimaju posrednike odriču da će im se Allah smilovati ili im oprostiti osim djelovanjem posrednika. A Allah je neovisan i na Njega niko ne može izvršiti pritisak! Uzvišeni Allah je bliži robu od žile kucavice. Posredništvo treba da bi se uticalo na nekoga ko je daleko, ko je okružen preprekama i nedozvoljava da mu se priđe osim preko posrednika.

A Uzvišeni Allah obaviještava da je blizu i da Mu se moli direktno:

و إذا سألك عبادى عنى فإني قريب أجيب دعوة الـــداع إذا دعـــان
فليستجيبوا لى و ليؤمنوا بى لعلهم يرشدون

---

[10] *Kur'an*, 39:3.

A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se ***molbi molitelja*** *kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na pravom putu.*[11]

Zar se u ovom dijelu ajeta u kome se naglašava *odazivam se* ***molbi molitelja*** *kad Me zamoli*, ne niječe bilo kakvo posredništvo?!

Tevessul može biti dozvoljen i nedozvoljen. Naveli smo da dozvoljeni ima tri vrste a i nedozvoljeni (haram) ima isto tri vrste:

- *Tevessul* Allahu sa osobom posrednika kao: „Allahu moj činim ti *tevessul* sa osobom «tom i tom» da mi ispuniš molbu...;
- *Tevessul* Allahu sa čašću, položajem (džah), pravom, (hakk), svetošću, nepovredivošću (hurmet) i bereketom posrednika, kao da se reče: „Allahu moj činim ti *tevessul* sa čašću, položajem, pravom kod Tebe, bereketom... «toga i toga» da mi uslišaš moju potrebu...;
- Zaklinjanje Allaha sa osobom posrednika, kao da se reče: „Moj Allahu kunem Te imenom «toga i toga» da mi uslišaš moju potrebu..."[12]

Ove vrste *tevessula* su haram koji može biti veći ili manji. Najviši njegov stupanj je vid kufura...[13]

Uzvišeni Allah kaže:

---

[11] *Kur'an*, 2:186.
[12] Ibid., 185.
[13] Ibid., 184.

ألا لله الدين الخالص و الذين اتخذوا من دونه أولياّء مـــا نعبـــدهم إلا ليقربونآ إلى الله زلفى إن الله يحكم بينهم في ما هم فيه يختلفون إن الله لا يهدى من هو كـــــذب كفار

Iskreno ispovijedanje vjere dug je Allahu! A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: «Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allahu približili» Allah će njima, zaista, presuditi o onome u čemu su se oni razilazili. Allah nikako neće ukazati na pravi put onome ko je lažljivac i nevjernik.[14]

Uzvišeni Allah u ovom ajetu zabranjuje dvije stvari:

- Obožavanje, ili uzimanje pored Njega drugih zaštitnika (evlija') i
- Pokušaj približavanja Allahu sa osobama posrednika, zaštitnika (evlija').

Prema tome *tevessul* sa osobama poslanika ili drugih dobrih Allahovih robova nije dozvoljen.

Islamski učenjaci:

1. Ebu Hanife, Ebu Jusuf i drugi učenjaci hanefijske i drugih pravnih škola,
2. Ibni Tejmijje, i što je poseban kuriozitet, sufijski šejh Ibnu Arebi imaju decidan stav o zabrani *tevessula* sa osobama posrednika.

Autor *Šerhu-l-a'kidetit-Tahavijje* navodi: „Zbog toga kažu Ebu Hanife i njegova dva učenika (Ebu Jusuf i Muhammed), r. a.: ‚Pokuđeno je da onaj koji upućuje dovu

---

[14] *Kur'an*, 39:3.

kaže: ‚Molim te u ime (pravom) toga i toga, ili u ime (pravom) tvojih poslanika ili vjerovjesnika, u ime Bejtu-l-harama ili Meš'ari-l-harama i sl...' U fus noti bilježi se da se pokuđenost u ovom slučaju odnosi na zabranu (haram)[15]."

Također, isti autor navodi:

„Ako se zapita: U čemu je razlika između riječi onoga koji dovi pa kaže: „S pravom (u ime) onih koji te mole" i riječi: „S pravom (u ime) Tvoga Poslanika" i sl? Odgovor je: da prvo znači „Ti si obećao onima koji mole da ćeš im udovoljiti. I ja sam kao upućivač dove jedan od njih. Zato uslišaj moju dovu!"

Ovo je za razliku od riječi molitelja koji kaže: „S pravom (u ime) toga i tog. Jer, taj i taj, iako ima pravo kod Boga po Njegovom istinitom obećanju, ipak tu ne postoji međusobna uslovljenosti sa ispunjenjem dove molitelja koji traži izvršenje dove preko posrednika. On kao da je rekao u dovi: ‚Zbog toga i toga koji je dobri čovjek uslišaj mi dovu.' Koja međusobna ovisnost postoji između ovih činjenica?! Ovo je, ustvari napad (eli'tida) na srž dove. Uzvišeni kaže:

ادعوا ربكم تضرعا و خفية إنه لا يحب المعتدين

Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli On one koji se previše glasno mole (el-mu'tedin).

Takva i slične dove su novotarija. Nije zabilježena od Poslanika, s.a.v.s, njegovih ashaba, tabi'ina, ili ma kojeg

[15] Vidi, *Šerhul-a'kidetit-Tahavijje*, Imam kadi Ali b. Ali b. Muhammed b.Ebil-I'zz Ed-Dimaški, tahkik: dr. Abdul-Muhsin Et-Turki, Šu'ajb El-Arnaut, (Muessesetur-risale), 1, 297.

imama mezheba. Ovakve dove nalaze se samo u zapisima, amuletima džuhele-naznalica i derviških redova (et-turukijje)."[16] Naravno, ovo ćemo, poslije, šire eksplicirati iz istog izvora.

Ibni Tejmije kaže: „Ako neko podrazumijeva pod posredništvom (vasita) da mora imati posrednika kod: ...pomoći ili upute; traženje toga od posrednika i obraćanje njemu zbog toga; pa to je najviša stepenica širka..."[17]

Kaže sufijski šejh Ibnu Arebi: „...Allahu se ne čini *tevessul* drugom osobom, osim Njegovom. Jer *tevessul* je traženje blizine, a On nas je obavijestio da nam je blizu. Njegovo obavještenje je istina."[18]

Nasuprot ovog ispravnog stava neki sufijski šejhovi dozvoljavaju nedozvoljene vrste *tevessula.*

Muhammed Zekki Ibrahim navodi u svojoj knjizi[19] *«Pripadnici Kible»* koja je prevedena i na bosanski:

„Muslimani se ne razilaze kad su u pitanju tri vrste *tevessula*: *Tevessul* Uzvišenom Allahu putem živog evlije (dobrog), kao što se navodi u hadisu «Ed-Darir»...

[16] Ibid, 296.

[17] Vidi, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, *Et-Tevessul ila hakikatit-tevessul*, (Muessesetud-da'vetis-selefijjeti, Haleb, 1979), 188.

[18] Vidi, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, *Et-Tevessul ila hakikatit-tevessul*, (Muessesetud-da'vetis-selefijjeti, Haleb, 1979), 188. Autor prenosi ovaj citat iz Arebijevog djela: *El-Futuhat el-Mekkijje*, 4, 226.

[19]Naslov knjige u originalu je:

„Abeceda islamskog sufizma; pitanja vesileta i kaburova, pripadnici Kible su svi monoteisti"

Razmimoilaženje je u pogledu *tevessula* umrlim.

Gotovo da nije ni postojalo razmimoilaženje o ovome pitanju sve do sedmog stoljeća, kad ga je „izumio" Ibn Tejmijje, što je stav kome gotovo niko nije pridavao pažnju do pojave vehabizma, u trinaestom stoljeću po Hidžri, do čega je došlo iz političkih i plemenskih interesa, kad su pripadnici toga pokreta istupili protiv *tevessula* Uzvišenom Allahu putem umrle osobe krijući se iza povrijeđenog tevhida....

Većina uleme dozvoljava *tevessul* Uzvišenom Allahu putem živog i putem umrlog Allahovog odabranika (evlije)..."[20]

Slične kvalifikacije oko dozvoljenosti svih vidova «*teveessula*», nerazlikovanja njegovih dozvoljenih vidova od nedozvoljenih, te o njegovim poricateljima (vehabijama?!) izrečene su u polemici koja je vođena na stranicama «Preporoda».

Ove iste kvalifikacije vjerovatno vode porijeklo još od es-Subkija čije riječi se prenose u hanefijskom pravnom izvoru: „Lijepo je posredovati Poslanikom, s.a.v.s, svome Gospodaru i nije to pokudio niko od starih ili novih generacija osim Ibn Tejmije koji je inovator nečega što nije rekao alim prije njega."[21]

---

[20] Str., 153.

[21] Muhammed Emin, poznat kao Ibnu 'Abidin, *Hašijetu reddi-l-muhtar*, poznata kao *Hašijjetu Ibni 'Abidin* (Glosa Ibni 'Abidina), (Daru-l-fikr, 1979), 6:397.

Ovdje je uputno osvrnuti se na upotrebu termina *vehabizam* i *vehabije*. O tome sam napisao opširan rad i objavio ga kao Uvod u knjizi *Bašča namaza*. Ko želi da se o tome bliže upozna neka se obrati na spomenuto djelo ili na rad prof. dr. Dža'fer Šejh Idrisa koji je objavljen u *Saffu*. Ovaj autor, između ostalog, kaže:

„Ako mislite da «vehabizam» o kojem govore zapadni političari i publicisti podrazumijeva ono čemu je pozivao šejh Muhammed b. Abdulvehhab u svojim knjigama, govorima i predavanjima, ili kako su «vehabije» samo oni koji se slažu sa njegovim idejama, vi zasigurno griješite! ***Jednostavno, sve one koji ozbiljno prihvate islamsku vjeru oni nazivaju vehabijama makar bila riječ o čovjeku koji nije nikada pročitao niti jedno slovo iz pera šejha Muhammeda Abdulvehhaba, niti se ikad nazivao tim imenom, pa makar se ne slagao sa nekim njegovim riječima... Ukratko, svaki musliman koji nastoji pridržavati se principa islama je vehabija, makar živio i na zapadu.*** (naglasio M.Š.)"[22]

Pošto je najobičnija izmišljotina da su «***muslimani jedinstveni po pitanju dozvole «tevessula» putem živog evlije***» i da je «***Ibn Tejmijje izumio problem posredništva umrlom osobom što je stav kome gotovo niko nije pridavao pažnju do pojave vehabizma u trinaestom stoljeću***» i budući

---

[22] Vidi, prof. dr.Dža'fer Šejh Idris, *Zapadno poimanje «Vehabizma»*, Saff, br: 106, 15. oktobar, 2003, 14.

je imam Ebu Hanife stariji od svih imama mezheba, stariji od Ibni Tejmijje, es-Subkija i svih «ostalih vehabija» i što su šerijatska rješenja tih pitanja prisutna od same pojave najstarijeg fikhskog mezheba, uopće, to ćemo navesti stavove našeg hanefijskog mezheba i raspravu njegovih imama po ovom pitanju iz akaidskog i fikhskog meritornog izvora kako bi se osvijetlio stav našega Mezheba po ovim pitanjima. Ovome ne treba nikakav drugi komentar ili nekakva bespotrebna rasprava.

A ko želi oponirati Ebu Hanifi i elitnoj ulemi hanefijskog mezheba koji su utemeljitelji hanefijskog mezheba, to je njegov lični problem i sa njim je bespredmetno voditi raspravu i naglašavati kako ta, po konsenzusu islamskog ummeta priznata ulema, i njihovi sljedbenici u fikhu ili akaidu nisu nekakve vehabije zato što se ne slažu sa njegovim iskrivljenim, nepriznatim i nedozvoljenim stavovima.

Akaidski izvor

Ibn Ebil-'Izz ed-Dimaški, *Šerhu-l-'akidetit-Tahavijje* (Komentar Tahavijine akide), (Muessesetur-risale), 1:293-302.

„Po pitanju *šefa'ata* ljudi se mogu klasificirati u tri skupine:

1. Idolopoklonici, kršćani i inovatori ekstremnih vjerovanja u šejhove kao i neki drugi smatraju da će pravo zagovorništva (*šefa'at*) kod Allaha imati oni koje oni ekstremno veličaju pretsavljajući ga da je isto kao što je i dunjalučko posredovanje.
2. Mu'tezile i haridžije su zanijekali *šefa'at* Allahovog Poslanika, s.a.v.s, i drugih za velike griješnike.
3. Ehlus-sunne ve-l-džema'ah vjeruju u *šefa'at* Allahovog Poslanika, s.a.v.s, za velike griješnike kao i u *šefa'at* drugih, ali neće niko činiti šefa'at dok Allah to ne dozvoli i ograniči, kao što se to proklamuje u vjerodostojnom hadisu o šefa'atu: „...Oni će doći Ademu, potom Nuhu, pa Ibrahimu, pa Musau, pa Isau koji će im reći: ‚Idite Muhammedu, on je rob kojemu je Allah oprostio sve grijehe koje je učinio ranije ili kasnije.' Doći će mi pa ću otići i kada vidim svoga Gospodara pašću Mu na sedždu. Zahvaliću svome Gospodaru izrazima koje će mi Allah dati a koje ne znam sada. Onda će reći: ‚Muhammede, podigni glavu. Reci, čuće se. Posreduj, udovoljiće ti se.' Ja ću, onda

reći: ‚Gospodaru, moj ummet!' On će mi odvojiti dio (ograničiti) i ja ću ih uvesti u džennet. Zatim ću otići i pasti na sedždu, a On će mi opet odvojiti.' Ovo je spomenuo tri puta."

Pitanje traženja šefa'ata sa osobom Allahovog Poslanika ili nekog drugog na dunjaluku

Po pitanju traženja *šefa'ata* u dovi sa osobom Allahovog Poslanika ili nekog drugog na dunjaluku može se reći slijedeće:

Molitelj nekada izrekne u dovi: „Molim te s hakkom (pravom) Tvoga Poslanika ili pravom neke druge osobe." Dakle, zaklinje Allaha sa nekom osobom koju je On stvorio. Ovo je zabranjeno iz dva osnova:

1. Što je to vid zaklinjanja sa osobom osim Uzvišenog Allaha,
2. Vjerovanje da neko ima pravo kod Allaha, tj., da Allah ima dužnost i obavezu prema nekom. A nije dozvoljeno zaklinjanje osim Allahom, niti neko ima pravo kod Allaha osim prava koje Mu on odredi kod Sebe kao što se kaže u ajetu: *...A dužnost nam je bila vjernike pomoći.*[23]

Također, kaže se u oba *Sahiha* u hadisu Mu'aza, r.a., koji je jahao zajedno sa njim: „Mu'az, znaš li koja je obaveza Allaha prema Svojim robovima?"

[23] *Kur'an*, 30:47.

Prenosi: „Rekoh: Allah i Njegov Poslanik, najbolje znaju."

On reče: „Njihova obaveza prema Njemu je da Ga obožavaju ne čineći Mu širk ni u čemu. A znaš li koju obavezu ima Allah ako oni to učine?"

„Rekoh: Allah i Njegov Poslanik, najbolje znaju."

On reče: ,,Njegova obaveza prema njima je da ih ne kazni."

Dakle, ovo je obaveza koju je propisao Uzvišeni sa svojim *potpunim riječima* i istinitim obećanjem a ne zato što neka osoba svojim pravom ima dug kod Allaha kao što to ima neko stvorenje kod drugog. Uzvišeni Allah je Darovatelj svakog dobra svojim stvorenjima. Njihovo obavezno pravo koje je obećano jeste da ih ne kazni. Ostavljanje kazne znači da se ne može uzeti objektom zaklinjanja niti da se traži svojim uzrokom ili da se njime čini *tevessul* jer je uzrok ono što Allah učini uzrokom.

Također, hadis Ebu Sei'da, r.a., koji je zabilježen u *Musnedu* da je Allahov Poslanik rekao o onome koji ide na namaz i uči dovu: ,,Molim Te pravom ovih mojih koraka i pravom onih koji Te mole."

Pa ovo je pravo molitelja koje je On Uzvišeni propisao na Sebe i On je najpreči da odgovori moliteljima i nagradi svoje robove koji Mu ibadete.

A lijepo je rekao pjesnik:

„Rob nema prava kod Njega
Nikako, ali ni trud se ne zaboravlja
Ako budu kažnjeni pa zbog Njegove pravde

Ili ako budu u uživanju pa zbog Njegove zasluge.“

„Ako se zapita: U čemu je razlika između riječi onoga koji uči u dovi pa kaže: „S pravom (u ime) onih koji te mole” i riječi: „S pravom (u ime) Tvoga Poslanika” i sl.? Odgovor je: „Da prvo znači „Ti si obećao onima koji mole da ćeš im udovoljiti. I ja sam kao upućivač dove jedan od njih. Zato uslišaj moju dovu!” Ovo je za razliku od riječi molitelja koji kaže: „S pravom (u ime) tog i tog. Jer, taj i taj, iako ima pravo kod Boga po Njegovom istinitom obećanju, ipak tu ne postoji međusobna uslovljenosti sa ispunjenjem dove molitelja koji traži ispunjenje dove preko posrednika. On kao da je molio u dovi: ‚Zbog tog i tog koji je dobri čovjek uslišaj mi dovu.' Koja međusobna ovisnost postoji između ovih činjenica?! Ovo je, ustvari napad (eli'tida) na srž dove. Uzvišeni kaže:

ادعوا ربكم تضرعا و خفية إنه لا يحب المعتدين

Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli On one koji se previše glasno mole (el-mu'tedin).

Takva i slične dove su novotarija. Nije zabilježena od Poslanika, s.a.v.s, njegovih ashaba, tabi'ina, ili ma kojeg imama mezheba. Ovakve dove nalaze se samo u zapisima, amuletima džuhele-naznalica i pripadnika pojedinih derviških redova (et-turukijje).

Dova je jedan vid najvrijednijeg ibadeta koji mora biti utemeljen na sunnetu i slijeđenju Poslanika, s.a.v.s., a ne na nečijem hiru i novotarijama.

Nije dozvoljeno zaklinjanje osim Allahom

A ako je cilj zaklinjanje Allaha sa pravom neke osobe i to je zabranjeno, također, jer je zaklinjanje stvorenoj osobi sa stvorenom osobom zabranjeno pa kako da ne bude zabranjeno zaklinjanje Stvoritelja.

Allahov Poslanik, s.a.v.s, je rekao: „Ko se zakune osim sa Allahom učinio je širk.” Zato je rekao Ebu Hanife i njegova dvojica učenika (Ebu Jusuf i Muhammed), r.a.: ‚Pokuđeno je da onaj koji upućuje dovu kaže: ‚Molim te u ime (pravom) toga i toga, ili u ime (pravom) tvojih poslanika ili vjerovjesnika, u ime Bejtu-l-harama ili Meš'ari-l-harama i sl. Čak je Ebu Hanife pokudio, i Muhammed sa njim, da neko kaže: „Gospodaru molim Te sjedištem veličanstva Tvoga Arša.” Ebu Jusuf ovo nije pokudio zbog neke predaje koja je do njega doprla po ovom pitanju.

Ponekad (molitelj) kaže: „Tako ti ugleda ili autoriteta toga i toga kod Tebe.” Ili kaže: „Posredujemo Ti Tvojim poslanicima, vjerovjesnicima i Tvojim evlijama.” Ovim želi reći: „Jer je taj i taj kod Tebe visokog položaja, utoriteta i časti pa nam uslišaj dovu.” I ovo je, također, zabranjeno. Jer da je ovo bio način posredovanja koji su činili ashabi u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s, onda bi to činili i poslije njegove smrti. Međutim, oni su za njegova života posredovali njegovom dovom tražeći od njega da uči dovu za njih dok su oni aminovali na to kao što je bio slučaj sa dovom za kišu i sl. Kada je umro Allahov Poslanik, s.a.v.s, onda je Omer rekao – kada su izašli da uče dovu za kišu:

„Gospodaru naš, mi smo Ti, kada bi nam bilo potrebno, posredovali našim Poslanikom, pa si nam spuštao kišu. Sada Ti posredujemo amidžom našeg Poslanika." To je značilo: «njegovom dovom, njegovim šefa'atom i njegovim traženjem» Nije to značilo: mi Te zaklinjemo s njime ili molimo te njegovim ugledom kod Tebe, jer da je to bio cilj onda bi ugled Allahovog Poslanika, s.a.v.s, bio preči, a veći je (kod Allaha) nego ugled Abbasa, r.a.

Ponekad (molitelj) rekne: „Zbog moga slijeđenja Allahovog Poslanika, s.a.v.s, i ljubavi prema njemu, zbog moga vjerovanja njemu i ostalim poslanicima i vjerovjesnicima i sl." Ovo su najljepši vidovi dove *tevessula* i posredovanja.

Dakle, izraz *tevessula* i posredovanja osobom je pitanje u kome su pogriješili oni koji nisu razumjeli njegovo značenje. Ako se time želi da je on uzrok time što je molitelj i zagovornik – a ovo je bilo dok je bio živ -, ili time što je molitelj njemu drag, poslušan njegovim naredbama i njegov sljedbenik, čime postaje jedan od onih koji zaslužuje njegovu ljubav, pokornost i slijeđenje, onda *tevessul* biva ili dovom kojom se posreduje i njegovim zagovorništvom ili naklonošću molitelja i njegovim slijeđenjem.

A ako se želi s tim izrazom zaklinjanje i posredovanje osobom, ovaj dio je je pokuđen i zabranili su ga.

Isto tako, traženje s nečim nekada mu je cilj uzrokovanje s njim, time što je uzrok dobijanja onoga što se

traži, a nekad se želi njime zaklinjanje. Ovo prvo je sadržano u mešhur hadisu zabilježenom u oba *Sahiha* i nekim drugim hadiskim izvorima o trojici koji su našli pribježište u pećini kada ih je velika stijena zatvorila u njoj. Oni su posredovali Uzvišenom Allahu spominjanjem svojih dobrih djela urađenih u ime Allaha. Svaki od njih je činio dovu: „Ako sam to učinio samo zbog Tebe onda nas izbavi iz ovog stanja u kojem smo." I oni su na kraju izašli uspravno hodajući iz otvorene pećine.

Dakle, oni su molili Allaha sa svojim dobrim djelima koja su najveća vrijednost roba za posredovanje Allahu, najvrednije čime se usmjerava Njemu i čime se moli jer je On obećao da će dovi udovoljiti onima koji vjeruju i rade dobra djela i da će im povećati svoju milost.

Šefa'at (posredovanje) kod Allah nije kao šefa'at kod ljudi

Iz svega izloženog zaključuje se da šefa'at kod Allaha nije isti kao što je kod ljudi jer posrednik kod ljudi time što je posrednik molitelju kojem posreduje u traženju znači da je s njime udružen nakon što je bio neparan (*vitr*). Također, nekada traži posredovanje i onaj kome se čini posrednišvo tako da svojim posredovanjem postaje izvršiocem onoga što se traži. Nekada i molitelj i moljeni posreduju a Allah je Neparan (*vitr*). Time je i neovisan. Onaj kome niko ne može naturiti obavezu odgovora posredovanju. Kod Njega niko nema pravo zagovorništva osim onaj kome dozvoli. Dakle,

sve što je vezano za ove stvari su u kompetenciji Njega Uzvišenog i niko mu u tome nije sudrug ili kompanjon u bilo kom vidu.

Vođa svih zagovornika na Sudnjem danu kada padne na sedždu i zahvali Uzvišenom Allahu On će mu reći: „Podigni glavu! Reci, udovoljiće ti se! Moli, dobićeš! Posreduj, bićeš posrednikom!" Pa mu je ograničio pribježište i uveo ih u džennet. Dakle, sve je u Allahovoj kompetenciji kao što Uzvišeni i kaže: قل إن الأمر كله لله *Reci: «O svemu odlučuje samo Allah.»...*[24]

On, također, kaže: ألا له الخلق و الأمر *...Samo On stvara i upravlja.*[25]

Pa iako kod Njega niko ne čini zagovorništvo osim ko dobije njegovu dozvolu, ipak Allah časti zagovornika primanjem zagovorništva kao što kaže Allahov Poslanik, a.s.: „Činite šefa'at bićete spašeni. Allah će odrediti na jeziku Svoga Poslanika ono što hoće."

U Buharijevom *Sahihu* je zabilježeno da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: „Potomci A'bdu Menafa, ništa vam ja kod Allah ne mogu pomoći. Safija, tetko Allahovog Poslanika, ništa ti ne mogu pomoći kod Allaha. Abbasu, amidža Allahovog Poslanika, ništa ti ne mogu pomoći kod Allaha."

Također se bilježi u *Sahihu:*

---

[24] *Kur'an*, 3:154.

[25] Ibid., 7:54.

„Nikome od vas ne mogu nikako pomoći kada dođe na Sudnjem danu govoreći: «Spasi me! Spasi me!», a na leđima mu devče koje riče, ili ovca koja bleji, ili dronjak koji maše. Ja govorim: „Opomenuo sam te! Ništa ti ne mogu pomoći kod Allaha."

Ako najpribraniji Allahov stvor i najvredniji šefa'adžija kaže najbližoj rodbini: „Ništa ti ne mogu pomoći kod Allaha", pa šta reći onda za nekoga drugog?!

A ako Ga neko moli i kod Njega bude zagovarao zagovornik pa Mu usliša i primi šefa'at to neće biti djelovanje na Njega kao što djeluje stvorena osoba na drugu, jer je Uzvišeni Onaj koji je učinio da ovaj moli i zagovara; a On je Onaj koji stvara ljudska djela, Onaj koji navodi roba na pokajanje i prima ga. On je Onaj koji ga navodi na djelovanje i aktivnost zatim ga nagradi, navodi ga na dovu pa mu usliša. Naravno, sve ovo se naslanja na osnove kadera i usklađuje sa time na način kako vjeruju u to pripadnici ehli sunneta da je Allah Stvoritelj svega."

Fikhski izvor:

Muhammed Emin, poznat kao Ibn 'Abidin, ***Hašijetu reddi-l-muhtar***, poznata kao ***Hašijetu Ibni 'Abidin*** (Glosa Ibni 'Abidina), (Daru-l-fikr, 1979), 6:395-397.

U ovoj knjizi kaže autor:

„I **pokudio** je riječi u dovi: «**molim Te sjedištem veličanstva Tvoga Arša**» ... A od Ebu Jusufa: „Ovo ne bi smetalo." Ovo je i mišljenje Ebu-l-Lejsa zbog neke predaje. Međutim, preča je zabrana zbog toga što se radi o pojedinačnoj predaji koja je u suprotnosti sa definitivnim i konačnim dokazom (*kat'ijj*). Mutešabih se potvrđuje sa definitivnim (*Hidaje*). A u *Tatarhanijji* koja citira *El-Munteku* od Ebu Jusufa koji prenosi od **Ebu Hanife** riječi: «**Ne bi trebalo da iko moli Allaha osim samo sa Njim**» Dozvoljena i naređena dova je u onome što se može razumjeti iz Allahovih riječi: *Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima.*[26]

Rekao je: Također, ne donosi se salavat osim na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

I **pokudio** je riječi: «**s pravom Tvojih poslanika, vjerovjesnika i evlija, s pravom bejta (Kuće)**» jer nema obavezu Stvoritelj prema stvorenom. A da kaže drugome: «s pravom Allaha» ili: «Allaha ti učini tako i tako»; nije mu to obaveza iako je preče da to učini. (*Durer*).

[26] *Kur'an*, 7:180.

U *El-Muhtaratu* kaže Ibnu-l-Mubarek: „Kada traži u ime Boga, ili zbog Allaha, draže bi mi bilo da mu se ne da ništa jer on cijeni ono što je Allah učinio bezvrijednim."

U njoj se nalazi, također: „Uči Kur'an a ne radi po njemu. Ima nagradu za učenje kao neko ko klanja ali griješi."

U komentaru teksta: „...zbog neke predaje", kaže se: Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao u dovi:

„Gospodaru moj, molim Te sjedištem veličanstva Tvoga Arša i krajem milosti Tvoje knjige, Tvojim najveličanstvenijim imenom, Tvojom najvišom slavom i Tvojim potpunim rječima." (*Zejle'i*).

Komentar: „Preča je zabrana". U *En-Nihaji* ovu predaju citiraju iz *Komentara Eš-Šerhus-sagira*, Kadi Hana Timurtašija i Mahbubija. U trinaestom poglavlju kraja *El-Hil-je*, komentara na *El-Menijju* muhakkika Ibn Emir Hadždža kaže se nakon što je kritikovao ovu predaju: „Ibn el-Dževzi je ubraja u apokrifne predaje. Prema tome znaš da ovo predanje nije povjerljivo. Niti se treba slično navoditi osim ako ima definitivni dokaz ili jak konsenzus. Obadvoje ovo nije slučaj u ovom primjeru pa se propisuje zabrana (*el-men'u*). Zato se spomenuta «pokuđenost» u tekstu tretira pokuđenom zabranom."

Riječi: „koja je u suprotnosti sa definitivnim konačnim dokazom (*kat'ijj*)", znače da je Uzvišeni daleko od nečega što Mu je slično, jer riječ: „Mutešabih", preče je da se kaže: «kao ova navedena dova», odnosno ono što je vidljivo da je nemoguće da je od Allaha. Izraz: *Hidaje*, ustvari je izraz koji navodi autor *El-Menha* dok je tekst iz

Hidaje slijedeći: „...Međutim, kažemo da je ovo pojedinačna predaja tako da je preče izreći zabranu...."

Riječi: «...osim samo sa Njim», znače „Njegovom osobom, Njegovim svojstvima i imenima"

I pokudio je riječi: «S pravom Tvojih poslanika, vjerovjesnika i evlija..."

U ovoj mes'eli Ebu Jusuf je zajedničkog mišljenja sa ostalim učenjacima mezheba.

U *Tatarhanijji* se navodi da su došle vijesti koje potvrđuju da je to dozvoljeno...

Kažem: „...Naši imami su rekli da je zabranjeno zato što ovi smislovi sa ovom nejasnoćom znače zaklinjanje sa nekim osim Allahom, što je drugi razlog za zabranu.

Međutim, el-Menavi spominje predanje: „Moj Gospodaru molim Te i Tebi se obraćam Tvojim Poslanikom, poslanikom rahmeta..." od el-I'zz b. A'bdus-Selama koji smatra da je to dozvoljeno samo sa osobom Muhammmeda, s.a.v.s, i da se ne zaklinje Bogu sa drugim te da je to od njegovih specifičnosti. Rekao je: Kaže es-Subki: „Lijepo je posredovati Poslanikom, s.a.v.s, svome Gospodaru i nije to pokudio niko od starih ili novih generacija osim Ibn Tejmije koji je inovator nečega što nije rekao alim prije njega."

Ibn Emir Hadždž se suprostavio mišljenju o specifičnosti Poslanika, s.a.v.s, u ovom pitanju..."

Osporavanje dokaza o dozvoljenosti *tevessula* osobama posrednika

Naveli smo da sufijski šejh Ibn A'rebi zabranjuje *tevessul* osobama posrednika. Međutim, neke sufije to, dozvoljavaju i kao dokaz dozvoljenosti *tevessula* osobom posrednika navode tri ajeta, 22 hadisa, stih elegije Safije b. A'bdu-l-Mutallib, tetke Allahovog Poslanika, s.a.v.s., san imama Tirmizije, i dvije predaje od Šafije, r. h. Navešćemo ove njihove dokaze i kritički se osvrnuti na njihovo dokazivanje. Osnova ove rasprave poslužiće mi knjiga *Et-Tevessulu ila hakikatit-tevessuli* (Dosezanje istine o *tevessulu*) koju je napisao Muhammed Nesib er-Rifai', (Halep, treće izdanje, 1979. g.):

I ajet

يَـــــأَيّها الذين ءامنوا اتقوا الله و ابتغوا إليه الوسيلة و جــهدوا في سبيله لعلكم تفلحون

O vjernici, Allaha se bojte i nastojte da Mu se umilite i na putu Njegovu se borite da biste postigli što želite.[27]

Iz ovog ajeta vidljivo je da Uzvišeni podstiče svoje robove da Mu se umile i približe vidovima vesileta (iz ovog

[27] *Kur'an*, 5:35.

ajeta razumije se da su to: **iman** jer se u ajetu kaže: O vjernici; **takvaluk** jer se u ajetu kaže: Allaha se bojte; i **džihad** jer ajet naređuje: i na putu Njegovu se borite, tj., izrazi koji se eksplicite spominju u ajetu), za šta će imati kao nagradu spas. Ajet ni direktno ni indirektno, ni eksplicite ni implicite, ni alegorijski ni metaforički, ne govori o *tevessulu* osobama posrednika nego o *tevessulu* putem dobrih djela što je dozvoljeno kao što smo naveli.

Prema tome ovaj ajet nije dokaz za njih nego protiv njih.

II ajet

قل ادعوا الذين زعمتم من دونه فلا يملكون كشف الضر عنكم و لا تحويلا· أوْلَـــئك الذين يدعون يبتغون إلي ربهم الوسيلة أيهم أقرب و يرجون رحمته و يخافون عذابه إن عذاب ربك كان محذورا

Reci: Mōlīte se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, - ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti.

Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kaznē Gospodara tvoga svako treba da se čuva.[28]

Iz ovih ajeta razumije se da nedozvoljeno moljenje i „umiljavanje" mušrika osobama ne može pomoći niti

[28] *Kur'an*, 17:56-57.

koristiti jer su pogriješili način kojim se približava Allahu. Ajet, ustvari, govori i podstiče na monoteizam i obožavanje samo Uzvišenog Allaha.

Pa gdje je tu dokaz za *tevessulu* osobama?!

III ajet

و لو أنهم إذ ظلموا أنفسهم جآءوك فاستغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجد الله توابا رحيما

A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da i Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv.[29]

Iz ajeta je jasno da se poruka odnosi na vrijeme dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s, bio živ kada je mogao zamoliti za nekoga. Njegovom smrću ovaj propis prestaje biti aktualan.

I niko od ashaba nije poslije smrti Poslanika, s.a.v.s, dolazio na njegov kabur i tražio od njega da posreduje. Mrtvac, o bilo kome da se radi, jednostavno nema tu mogućnost, jer on ne može govoriti, ne može dovu činiti i i oprost grijeha tražiti.

Ni ovaj ajet ni direktno ni indirektno, ni eksplicite ni implicite, ni alegorijski ni metaforički, ne govori o *tevessulu* osobom posrednika.

[29] *Kur'an*, 4:64.

I hadis
Molim Te pravom onoga koji Te moli

عن أبي سعيد الخدري قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ما خرج رجل من بيته إلى الصلاة فقال: اللهم إني أسألك بحق السائلين عليك، و بحق ممشاي هذا فإني لم أخرج أشرا و لا بطرا، و لا رياء و لا سمعة، خرجت اتقاء سخطك وابتغاء مرضاتك، أسألك أن تنقذني من النار و أن تغفرلي ذنوبي إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت؛ إلا وكّل الله به سبعين ألف ملك يستغفرون له، و أقبل الله عز و جل عليه بوجهه حتى يفرغ من صلاته (رواه ابن ماجة)

Ibni Madždže bilježi od Ebu Se'ida el-Hudrija koji kaže:

Rekao je Allahov Poslanik, a.s.:

„Ako čovjek izlazeći iz kuće na namaz prouči dovu:

-‚Gospodaru moj, molim Te pravom onoga koji Te moli, pravom moga hoda... jer nisam izašao iz obijesti, niti oholosti niti licemjerstva, niti da se pročuje. Izašao sam želeći da izbjegnem Tvoju srdžbu i zaslužim Tvoje zadovoljstvo. Molim Ti se da me izbaviš iz vatre i da mi oprostiš grijehe jer grijehe ne prašta niko osim Tebe!' -,

Allah će mu odrediti sedamdeset hiljada meleka koji će tražiti oprost za njega i okrenuće lice Svoje prema njemu sve dok ne završi sa namazom."

U lancu prenosilaca ovoga hadisa nalazi se A'tijje b. Se'id el-A'vfi za kojeg imami: ez-Zehebi, Ebu Hatim i

Nesaija drže da je slab (*da'if*). Salim el-Muradi kaže: „A'tijje je postao ši'ija."

Ahmed ga, također, drži slabim (*da'if*) u prenošenju hadisa i navodi da ga je el-Kelbi predstavljao u tefsiru kao Ebu Se'ida ne bi li se mislilo kako su njegove predaje hadisi poznatog i povjerljivog Ebu Se'ida el-Hudrija.

Ibn Hadžer ga drži povjerljivim ali i onim koji puno griješi i ši'ijom koji je spreman da podvali (*mudellis*).

Prema tome ovo predanje sa ovakvim prenosiocem u svom lancu prenošenja ne može se prihvatiti u donošenju propisa.

Sličan hadis prenosi se i u drugoj verziji sa el-Vazi' b. Nafi'om koji je po konsenzusu hadiskih učenjaka slab, nepovjerljiv i neprihvatljiv.

Dakle, ovaj hadis je neprihvatljiv zbog svoga seneda, lanca prenosilaca.

Međutim, čak i kad ne bi gledali na tu slabost u prenošenju nego se fokusirali na značenje dijela hadisa:

اللهم إني أسألك بحق السائلين عليك **Allahumme bihakkis-sailine a'lejke,** (molim Te pravom onoga koji Te moli) s kojim žele dokazati dozvoljenost *tevessula*-posredništva stvorenom osobom, vidjećemo da im ovaj hadis ne može poslužiti u tu svrhu. Naime, pravo onih koji mole je da im Allah usliša dovu. Uzvišeni kaže: ادعوني أستجب لكم*...Molite Me ja ću vam uslišati...*

Prema tome, kao da se mole i nastoje posredovati sa jednim od svojstava Uzvišenog a to je Njegova spremnost da

usliša dovu. Posredništvo sa Allahovim svojstvima je dozvoljeno kao što smo ranije naveli i zbog toga ovaj hadis ne ide u prilog dokazivanju dozvole posredništva stvorenom osobom.

II hadis
Posredništvo Adema sa osobom Muhammeda, a.s.

Bejhekija bilježi u svojoj knjizi «Delailun-nubuvve» od Omera b. el-Hattaba koji je rekao:

عن عمر بن الخطاب قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: لما اقترف آدم الخطيئة قال: يا رب أسألك بحق محمد إلا ما غفرت لى. فقال الله تعالى: يا آدم كيف عرفت محمدا و لم أخلقه؟ قال: يا رب إنك لما خلقتني رفعت رأسي فرأيت على قوائم العرش مكتوبا "لا إله إلا الله محمد رسول الله" فعلمت إنك لم تضف إلى اسمك إلا أحب الخلق إليك. فقال الله تعالى: صدقت يا آدم إنه لأحب الخلق إلّي و إذا سألتني بحقه فقد غفرت لك و لو لا محمد ما خلقتك

„Rekao je Allahov Poslanik, a.s.:

‚Nakon što je Adem učinio pogrešku, reče: Gospodaru, molim Te (kunem Te) Muhammedom da mi oprostiš.

Uzvišeni Allah je rekao: ‚Ademe, kako znaš za Muhammeda a nisam ga još ni stvorio?'

On reče: ‚Gospodaru, kada si me stvorio podigao sam glavu i na stubovima Arša vidio sam napisano: "La ilahe illellah Muhammedun-resululullah." Znao sam da svome imenu nisi dodao osim ime stvorenja koje najviše voliš.'

Uzvišeni Allha reče: ‚Istinu si rekao Ademe. On mi je najdraže stvorenje. Ako me zamoliš (i zakuneš) njegovim imenom ja ću ti oprostiti. A da nije Muhammeda ni tebe ne bih stvorio.'"

Dakle, u sporu smo sa onima koji kažu da je Adem, s.a.v.s, kao što se navodi u ovom „hadisu", dobio oproštaj jer se umilio Uzvišenom Allahu putem zaklinjanja Muhammedom i spominjanjem prava koje on polaže kod Njega tako da mu je na osnovu toga oprostio. Tako su izveli dokaz o dozvoljenosti posredništva sa stvorenom osobom.

Međutim, Ademu je oprošteno ne zbog toga što je zakleo Allaha sa Muhammedom, uključivši tako posredništvo osobom u svoj istigfar, nego što je „primio neke riječi od svoga Gospodara pa mu je On oprostio", kako se kaže u Kur'anu: فتلقىءادم من ربه كلمات فتاب عليه *I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti...*[30]

Te riječi koje je primio od svoga Gospodara spomenute su u 23. ajetu sure el-E'araf što je mišljenje čitave plejade autoriteta u tefsiru kao što su: Mudžahid, Se'id b. Džubejr, Ebul-A'lije, Er-Rebi'a b. Enes, el-Hasen, Katade, Muhammed b. Ka'b el-Kurezi, A'ta' i drugi.

Uzvišeni kaže:

قالا ربنا ظلمنآ أنفسنا و إن لم تغفرلنا و ترحمنا لنكونن من الخاسرين

[30] *Kur'an*, 2:37.

„Gospodaru naš”, - rekoše oni - „sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni”.

Prema tome, Adem i Hava su priznali grijeh i to priznanje, kome ih je poučio Uzvišeni Allah u ovom ajetu, vid je *tevessula* sa kojim su dobili oprost nakon pokajanja. Dakle, nije to bilo iz razloga što se Adem zaklinjao imenom Allahova Poslanika, a.s.

U hadisu se spominje:

و لو لا محمد ما خلقتك

„...a da nije Muhammeda ni tebe ne bih stvorio”, što upućuje da je bit i svrha stvaranja sama ličnost Muhammeda, a.s. To je u suprotnosti sa ajetima u kojima se govori o svrsi stvaranja.

Uzvišeni kaže:

و ما خلقت الجن و الإنس إلا ليعبدون

Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju.[31]

Dakle, sadržaj ovoga „hadisa” je u suprotnosti sa kur'anskim tekstovima što upućuje na njegovu slabost i apokrifnost.

U lancu prenosilaca spominje se Abdur-Rahman b. Zejd b. Eslem. A on je nepovjerljiv u hadisu po jedinstvenom mišljenju hadiskih autoriteta kao što su:

[31] *Kur'an*, 51:56.

Ahmed b. Hanbel, Ebu Zur'a, Ebu Hatim, Nesaija, Darekutni i dr.

I ovaj hadis ne može poslužiti kao dokaz za mišljenje o dozvoljenosti *tevessula* stvornom osobom, niti ga je, uopće, dozvoljeno prenositi osim da bi se objasnila njegova slabost.

III dokaz
Priča o stavu Malika prema ovome hadisu

Malik b. Enesu, r.a., pripisuju **„da ga je halifa Ebu Dža'fer el-Mensur el-A'bbasi pitao: ‚Ebu A'bdillah šta misliš hoću li se okrenuti prema Kibli i učiti dovu, ili ću se okrenuti prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.?'**

و لِمَ تصرف وجهك عنه و هو وسيلتك و وسيلة أبيك آدم عليه السلام إلى الله يوم القيامة بل استقبله و استشفع به

On odgovori: ‚Zbog čega bi okretao svoje lice od njega a on ti je posrednik Allahu na Sudnjem danu, i posrednik tvoga pretka Adema, a.s. Okreni se njemu i učini da ti je on zagovornik.'“

Očito je da je ova priča izmišljena.

Malik i halifa su bili najučeniji ljudi svoga vremena i halifi nije bilo potrebno, pošto je bio alim, da pita jednu tako poznatu mes'elu kao što je navedena u ovoj priči. A poznato je u Malikovom mezhebu i zabilježeno u najpoznatijim i najvjerodostojnijim mezhepskim izvorima da je propis za onoga ko moli i uči dovu u mesdžidu Allahovog Poslanika, s.a.v.s, u Medini, okretanje prema Kibli.

Prema tome kako je moguće da Malik odgovori halifi suprotno od onoga što je inače poznato u njegovom mezhebu?

Također, zagovorništvo Allahovog Poslanika, s.a.v.s, vezano je za Sudnji dan kada će mu se dati prilika zagovorništva. Na dunjaluku i poslije smrti Allahovog Poslanika to nije moguće. Prema tome ove kontradiktornosti očito upućuju na to da je ova priča izmišljena.

Također, poznat je stav Malika gdje on kaže:

„Ne bi smetalo da na kaburu Allahovog Poslanika, onaj ko dođe s puta ili krene na put uči dovu za njega, Ebu Bekra i Omera. Rečeno je Maliku: ‚A šta je sa Medinelijama koji niti su došli s puta niti namjeravaju putovati ali, ipak, na dan jednom ili više puta, ili džumom, ili u nekoliko dana, jednom ili više puta zastanu pored njegovog kabura, nazivaju selam i onda uče dovu jedno vrijeme.'

Malik je odgovorio: ‚Ovo nisam čuo ni od jednog poznavaoca fikha u našem mjestu... Niti su to činile prve generacije ovoga ummeta. To je pokuđeno osim za onoga ko je došao s puta ili želi na put.'"

Dakle poznato je u mezhebu Malika kao i drugim mezhebima da onaj ko dođe, poselami, stane i uči dovu pored kabura Allahovog Poslanika, ako uči dovu za njega s.a.v.s, uči je okrenut prema njemu, a ako uči dovu za sebe, onda se okreće prema Kibli. A ovaj poznati Malikov stav suprotan je stavu iznesenom u ovom tobožnjem „hadisu".

Što se tiče lanca prenosilaca ove predaje u njemu je Muhammed b. Humejd koji je po ocjeni hadiskih autoriteta

lažac, nije povjerljiv niti je vremenski povezan sa Malikom tako da su njegove predaje prekinute.

On nije bio Malikov savremenik. Pogotovu ne u vrijeme Ebu Dža'fera el-Mensura koji je umro 154. g u Mekki, Malik 179. a Muhammed b. Humejd 248. Uz sve to on je nepouzdan kod većine hadiskih učenjaka. Ebu Zur'a ga je smatrao lašcem kao i Salih b. Muhammed el-Esdi...

IV hadis
Predanje Fatime b. Esed

Zagovornici *tevessula* stvorenim osobama navode i ovaj hadis Fatime b. Esed:

الله الذي يحيي و يميت و هو حي لا يموت· اغفر لأمي فاطمة بنت أسد و لقنها حجتها و وسع عليها مدخلها بحق نبيك و الأنبياء الذين من قبلي فإنك أرحم الراحمين

Allah oživljava· i život uzima. Živ je i ne umire. Oprosti mojoj majci Fatimi b. Esed. Nadahni je njenim dokazima, proširi joj njen ulaz tako ti prava Tvoga Poslanika i poslanīka prije mene. A Ti si, doista, najmilostiviji.

Nije od odgojnih principa Poslanika, s.a.v.s, da se poziva na svoje pravo i pravo drugih poslanika u odnosu sa svojim Stvoriteljem što upućuje na to da je ovo izmišljeno.

Ujedno u lancu prenosilaca ovoga hadisa je Revh b. Salah. Izrazita većina uleme smatra ga nepouzdanim i slabim

u prenošnju hadisa. Ibn Junus i Ibn A'dijj su naveli da on prenosi hadise stepena „munker".

V hadis
Predanje slijepca

عن عثمان بن حنيف رضي الله عنه أن رجلا ضريرا أتى النبي صلى الله عليه و سلم فقال: ادع الله أن يعافيني. فقال: إن شئت دعوت و إن شئت صبرت و هو خير.

قال: فادعه. فأمره أن يتوضأ فيحسن وضوءه و يدعو بهذا الدعاء:

أللهم إني أسألك و أتوجه إليك بنبيك محمد نبي الرحمة، يا محمد إني أتوجه بك إلى ربي في حاجتي لتقضى، اللهم شفعه فيّ.

و في رواية قال ابن حنيف: فو الله ما تفرقنا و طال بنا الحديث حتى دخل علينا كأن لم يكن به ضر

Od Osmana b. Hunejfa, r.a., prenosi se da je neki slijepac došao Poslaniku, s.a.v.s, i rekao:

„Zamoli Allaha da mi da zdravlje." On reče: „Ako hoćeš zamoliću Ga a ako hoćeš da se strpiš to ti je bolje." „Zamoli ga", on reče.

Poslanik, s.a.v.s, mu naredi da lijepo uzme abdest i zamoli slijedećom dovom: „Gospodaru moj molim Ti se i Tebi se obraćam Tvojim Poslanikom Muhammedom, Poslanikom milosti. Muhammede, Tobom se usmjeravam svome Gospodaru u svojoj potrebi da mi se udovolji. O moj Gospodaru, učini ga mojim zagovornikom."

U drugom rivajetu kaže Ibn Hunejf:

„Allaha mi, govor među nama se odužio i ne razidosmo se dok se on ne vrati među nas kao da i nije bio slijep."

Kaže šejh Bešir es-Sehsevani o senedu ovoga hadisa:

„Ako se radi o prenosiocu Ebu Dža'feru er-Raziju et-Temimiju I'sa b. I'sa Mahanu, kao što smatra hafiz Ibni Hadžer, onda, većina smatra da je on nepouzdan.

Međutim, ez-Zehebi ga cijeni ispravnim.

Ibn Mu'in ga drži povjerljivim.

Nesaija i Ahmed ga ocjenjuju kao nedovoljno jakim.

Ibnu-l-Medini ga drži povjerljivim ali sa puno pogrešaka. Rekao je jednom: ‚Griješio je.'

El-Felas je rekao: ‚Imao je lošu memoriju.'

Kaže Ibn Hibban: ‚On je ekskluzivno prenosio nepoznate vijesti od inače poznatih prenosilaca.'

Ebu Zur'a kaže: ‚Puno je uobražavao, umišljao.'

A Hafiz hadisa u svom *Et-Takribu* drži da je povjerljiv ali sa lošom memorijom.

Ali ako se radi o Ebu Dža'feru el-Mediniju onda je on nepoznat ili ako se radi o nekom drugom, onda je potrebno da se to naznači..."

Ibn Tejmije tvrdi da se radi o Ebu Dža'feru el-Hatmiju koji je povjerljiv.

Međutim, pored toga što se ova predaja može prihvatiti kao povjerljiv hadis ipak u njoj nema dokaza za dozvolu posredništva osobama posrednicima.

Slijepac i nije imao namjeru da mu Poslanik, s.a.v.s, bude posrednik kao osoba nego je došao Poslaniku, s.a.v.s, da traži njegovu dovu koja se uslišava rekavši mu:

ادع الله أن يعافيني „Zamoli Allaha da me ozdravi", što je vid dozvoljenog vesileta.

I Poslanik, s.a.v.s, spominje dovu jer je rekao slijepcu: إن شئت دعوت و إن شئت صبرت و هو خير „Ako hoćeš zamoliću Ga a ako hoćeš da se strpiš to ti je bolje".

Isto tako slijepac nastavlja sa spominjanjem dove: فادعه „Zamoli ga, uči dovu", i sam izgovara dovu: اللهم شفعه فيّ „O moj Gospodaru, učini mi ga zagovornikom."

Ujedno Tirmizija bilježi u svome *Sunenu* kao i Hakim u *Mustedreku* verziju gdje Poslanik, s.a.v.s, kaže:

و شفعني فيه „...i učini me njegovim šefa'adžijom."

Da se radi o dovi i učenju dove nepobitno govori i to da je Poslanik, s.a.v.s, poučio slijepca određenoj dovi što demantira posredništvo sa osobom Poslanika, a.s. Na kraju te dove slijepac moli اللهم شفعه فيّ «Allahumme šefi'hu fijje» tj. da Uzvišeni usliša dovu Poslanika, s.a.v.s, kojom je činio šefa'at za njega. Dakle, slijepac je činio dovu, koju ga je poučio Allahov Poslanik, i na kraju te dove slijepac moli uslišavanje dove Allahovog Poslanika koja je vid šefa'ata. Prema tome, definitivno, bio je to vid dozvoljenog *tevessula* dovom, a ne osobom.

A da je slijepac htio posredništvo osobom Poslanika, s.a.v.s, a ne njegovom dovom, ne bi morao

dolaziti njemu, nego bi bilo dovoljno da to učini kod kuće...i da kaže: „Gospodaru tako ti poslanika..."i sl.

Zato, sve ovo upućuje na to da riječi:

أللهم إني أسألك و أتوجه إليك بنبيك محمد نبي الرحمة „Tebi se obraćam Tvojim Poslanikom Muhammedom", znače: „Tebi se obraćam dovom Tvoga Poslanika Muhammeda."

Zbog svega navedenog i više je nego očito da ovaj dokaz ne ide u prilog tvrdnjama i dozvoli posredništva sa osobama, nego samo upućuje na posredništvo sa dovom što je, naravno, dozvoljeno.

VI dokaz
Priča o nekom čovjeku i halifi Osman b. 'Affanu

Taberanija i Bejhekija bilježe da je neki čovjek bio u lošim odnosima sa halifom Osman b. 'Affanom „koji ga je ignorisao ne gledajući ga i ne obazirući se na njegove potrebe". On se požali Osman b. Hunejfu koji mu reče: „Idi u abdesthanu uzmi abdest, zatim otiđi u džamiju i klanjaj, potom prouči dovu: ‚Moj Gospodaru molim Ti se i obraćam Ti se sa Tvojim Poslanikom Muhammedom, Poslanikom milosti. Muhammede ja se tobom obraćam tvome Gospodaru...da mi otkloniš moju potrebu', zatim spomeni svoju potrebu." Čovjek se zaputi da ovo izvrši... Zatim je došao na vrata Osmana b. 'Affana, r.a., a njegov vratar ga uze za ruku i uvede, te posadi kod Osmana koji mu reče: ‚Šta si trebao?' On objasni a Osman mu ispuni njegovo traženje, zatim reče: ‚Kad god budeš imao kakvu potrebu spomeni mi je.'

Potom je izašao i sreo Ibn Hunejfa, r.a., zahvalivši mu se sa riječima: ‚Allah te nagradio dobrom... Nije htio da me pogleda dok ti nisi porazgovarao sa njim...' A Ibn Hunejf mu odvrati: ‚Allaha mi, ja nisam razgovorao sa njim, međutim, vidio sam kada je kod Poslanika, s.a.v.s, došao slijepac pa mu se požalio da je izgubio vid...'(do kraja hadisa o slijepcu koji je ranije citiran)."[32]

Onaj ko je izmišljao ovu priču kao da nije znao biografiju Osmana b. 'Affana koji je bio toliko na usluzi svijetu da se ne može zamisliti ovakav njegov ignorantski odnos prema nekome i ne obziranje na njega (*ve la jenzuru ilejhi*) i njegove potrebe. Naravno, to je moralo da se naglasi u priči kako bi se stvorio kontrast nadnaravnog djelovanja dove posredništvom Poslanika, s.a.v.s, što se htjelo postići ovom pričom.

Da je ovo istina, i da je ovakav oblik posredništva djelotvoran a da uistinu nije izmišljen, danas ne bi bilo slijepih i bolesnih, ili ljudi sa potrebama, jer bi jednostavno i lahko mogli da ga primijene i ozdrave, ili da ostvare sve svoje potrebe kao spomenuti u ovoj priči.

A u lancu prenosilaca ove priče je Šebib b. Se'id el-Basri za koga ez-Zehebi drži da je povjerljiv ali da pripovjeda nevjerovatne stvari (*sadduk jagrib*).

---

[32] Vidi, Zekijjud-din El-Munziri,· *Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif* (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 1, 476. Taberanija nakon što je spomenuo verzije ovoga hadisa drži ga vjerodostojnim

Prenosi se od Ibn 'Adijja da „Šebib možda griješi, uobražava i pogrešno predstavlja stvari ako pripovijeda iz svoga sjećanja. Nadam se da to ne čini namjerno..."

VII hadis
Posredujte mojom čašću i ugledom

إذا سألتم الله فسلوه بجاهي فإن جاهي عند الله عظيم

Hadis: **„Kada tražite nešto od Allaha tražite ga posredujući mojom čašću i ugledom koji je kod Allaha ogroman."**

Za ovaj hadis učenjaci hadisa drže da je izmišljen i slagan na Allahovog Poslanika, a.s. Naravno, to ne znači da ne vjerujemo kako je čast, ugled i dostojanstvo Poslanika, s.a.v.s, kod Allaha, dž.š., velika, ogromna. Veća od časti, ugleda i dostojanstva bilo kojeg drugog stvora u kosmosu. To nije sporno.

Međutim, sporno je pitanje da li nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s, naredio da posredujemo njegovom čašću kod Allaha, dž.š.?

Kako je Allahov Poslanik postigao takav visok stepen kod Uzvišenog Allaha?

Postigao je svojim zalaganjem, radom i misionarenjem, svojim saburom i džihadom, svojim dobrim djelima i ibadetom. Sve to utjecalo je da njegov ugled kod Allaha postane veći od ugleda bilo kojeg drugog stvora. Znajući to, onda, razumije se i da tvoj ugled i pribranost kod

Allaha počiva na tvome radu i trudu. I da je tako i sa drugima. Uzvišeni kaže:

ألا تزر وازرة وزر أخرى. و أن ليس للإنسان إلا ما سعى. و أن سعيه سوف يرى. ثم يجزاه الجزاء الأوفى

I da je čovjekovo samo ono što sám uradi. I da će se trud njegov sigurno iskazati. I da će prema njemu u potpunosti nagrađen ili kažnjen biti.[33]

Zbog toga ovdje je umjesno postaviti pitanje: Ako je neko svojim radom zaslužio neki stepen i čast kod Allaha, da li je tvoje pravo da pozivajući se na to, tražiš bez svoga rada i truda, da budeš nagrađen pa da kažeš: „Uzvišeni Gospodaru, podari mi džennet zato što je neko bio od Tvojih dobrih robova"? Kakve su međusobne korelacijske veze između tvoga ulaska u džennet i dobročinstva nekog drugog? Tako je i sa ugledom Poslanika, s.a.v.s, od koga će koristi imati on, i ti nemaš u tome pravo i dio, niti imaš pravo na osnovu toga posredovati kod Uzvišenog Allaha. Njega treba slijediti i pokoravati mu se pa će se time steći ugled kod Allaha sa kojim se može posredovati u dovi Uzvišenom.

Međutim, ako se sa ugledom i stepenom Poslanika, s.a.v.s, koji uživa kod Allaha, hoće njegov šefa'at, onda treba znati da se korist od njega odnosi na onaj svijet kada će ga Allah dozvoliti. Ali to se ne odnosi na dunjaluk. Zato, može se i dozvoljeno je doviti: „Gospodaru, učini mi ga

[33] *Kur'an*: 53:39-41.

šefa'adžijom...", ali tražiti od Allaha: „Gospodaru posredujem ugledom Poslanika, s.a.v.s, da mi udovoljiš potrebi", nije isto to.

Iz svega izloženog proizilazi da je metn ovoga hadisa u potpunosti netačan i izmišljen. Ulema hadisa kaže: „Batil, nema nikakve osnove niti ikakva seneda". Prema tome nema ni lanca prenosilaca niti ga bilježe učenjaci hadisa.

VIII hadis
Kada vas pogodi neka nesreća držite se kaburdžija

إذا أعيتكم الأمور فعليكم بأصحاب القبور...

„Kada vas pogodi neka nesreća držite se kaburdžija."

Kada se desi da islamski ummet dospije na niske grane neznanja i džahilijjeta, onda, postaje kao obična stoka koju vode na klanje.

Zar neko, pri zdravoj pameti, može doći na ovaj stepen?!

Zar može normalan čovjek vidjeti kako neko umire ne mogavši sam sebi pomoći, niti mu neko drugi može pomoći, ogasuli se, umota u ćefine, zakopa u zemlju i poslije toga postupati sa tom mrtvom osobom kao da je živa. Traže pomoć od njega, a on leži mrtav u zemlji. I uzimaju ga posrednikom kod Allaha da bi im on koristio kod postizanja nekih potreba.

Doista je to šejtansko zavođenje!!!

Zar moliti onoga ko ne čuje? Onoga ko je mrtav. Onoga koji čak i da čuje ne može odgovoriti. Niti može pomoći.

A Uzvišeni Allah je obavijestio u Kur'anu:

إن تدعوهم لا يسمعون دعاءكم و لو سمعوا ما استجابوا لكم و يـــوم القيامة يكفرون بشرككم و لا ينبئك مثل خبير

Ako im se molite, ne čuju vašu molbu, a da i čuju, ne bi vam se odazvali; na Sudnjem danu će poreći da ste ih Njemu ravnim smatrali. I niko te neće obavijestiti kao Onaj koji zna.[34]

إنك لا تسمع الموتى

Ti ne možeš mrtve dozvati.[35]

Zbog čega to čine?

Zbog toga što im je šejtan došapnuo:

„Kada vas pogodi neka nesreća držite se kaburdžija."

Ovo nije hadis po konsenzusu hadiske uleme, i ne bilježi ga niko od hadiskih autoriteta kao hadis. Bespredmetno ga je navoditi osim uz objašnjenje da je izmišljen.

IX hadis
O kišnoj dovi Bilala b. el-Harsa nakon smrti Poslanika, a.s.

[34] *Kur'an*, 35:14.

[35] Ibid., 27:80.

روى البيهقي و ابن أبي شيبة أن الناس أصابهم قحط في خلافـــة عمـــر رضي الله عنه فجاء بلال بن الحرث رضي الله عنه و كان من أصحاب النبي صلى الله عليه و سلم إلى قبر و قال: يا رسول الله استسق لأمتك... فإنهم قد هلكـــوا. فأتاه رسول الله صلى الله عليه و سلم في المنام، و أخبره: أنهم سيسقون

Bejhekija i Ibn Ebi Šejbe bilježe **„da je ljude pogodila suša u vrijeme hilafeta Omera, r.a. Bilal b. el-Hars, r.a., a bio je jedan od ashaba Poslanika, s.a.v.s, došao je na kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s, i rekao: ‚Allahov Poslaniče, zatraži da padne kiša tvome ummetu jer je gotovo uništen.' Zatim je usnio Allahovog Poslanika, s.a.v.s, koji ga je obavijestio da će kiša pasti."**

Ovdje je uputno postaviti nekoliko pitanja koja traže odgovor sa šerijatskog aspekta:

1. Koje je značenje kišne dove i koji je način prakticiranja kišne dove činio Allahov Poslanik, a.s.?
2. Da li Šerijat dozvoljava obraćanje mrtvima i da li je dozvoljeno tražiti od njih da nam rješavaju naše potrebe?
3. Da li mrtvac može čuti molbu i da li može odgovoriti na nju?
4. Da li su snovi šerijatski izvor i mogu li biti šerijatski dokaz?
5. Da li je doista, Bilal b. el-Hars tražio od Poslanika, s.a.v.s, nakon njegove smrti da zamoli za kišu?
6. Ako neko od ashaba učini nešto suprotno Šerijatu da li će se to uzeti umjesto Šerijata?

Bez odgovora na ova pitanja ne može se dati sud na sadržaj ovog hadisa.

Prvo: *Istiska'* ili kišna dova je traženje od nekog živog dobrog čovjeka da moli Allaha za kišu dok ostali klanjači aminaju za njim.

Da li je to slučaj kako je opisano u ovom hadisu? Nije!

Drugo: Šerijat ne dozvoljava da se moli mrtvac i da se od njega nešto traži.

Treće: Mrtvac ne čuje traženje živog.

Uzvišeni kaže:

إنك لا تسمع الموتى و لا تسمع الصم الدعاء إذا ولوا مدبرين و ما أنت بهادي العمي عن ضلالتهم إن تسمع إلا من يؤمن بأياتنا فهم مسلمون

Ti ne možeš mrtve dozvati niti gluhe dovikati kada se leđima okrenu, niti možeš slijepe od zablude njihove odvratiti; možeš jedino dozvati one koji u riječi Naše vjeruju, oni će se dozvati.[36]

و ما يستوى الأحياء و لا الأموات إن الله يسمع من يشاء و ما أنت بمسمع من في القبور

I nisu nikako isti živi i mrtvi. Allah će učiniti da čuje onaj koga On hoće, a ti ne možeš one u grobovima dozvati.[37]

Četvrto: Snovi nisu šerijatski izvor niti mogu biti šerijatski dokaz. Međutim, ako je ashab vidio u snu Poslanika, s.a.v.s, u njegovom obliku, onda je to istina. Ako mu je Poslanik, s.a.v.s, rekao u snu da će pasti kiša i da će

[36] *Kur'an*, 27:80.
[37] Ibid., 35:22.

oni biti napojeni onda je to istina, jer Poslanik, s.a.v.s, i u snu govori istinu. To je pravilo. Međutim, sve to ne znači da se san uistinu i dogodio.

Peto: Ko je čovjek koji se spominje u hadisu? Prenosioci to ne potvrđuju.

Šesto: Pod pretpostavkom da je to spomenuti ashab Bilal b. el-Hars. Ni on nije bezgriješan. I njegova djela se vrednuju po kriterijima Šerijata. I ako bude u nekoj stvari usamljen nasuprot ostalih ashaba, njegovo se ne uzima u obzir.

Sedmo: A ako se radi o nepoznatom prenosiocu, onda se pogotovu njegov iskaz ne uzima u obzir. Ibn Hadžer navodi da se ovdje radi o nepoznatoj osobi u ovom hadisu. Dakle, mogao je biti neki beduin koji ne poznaje šerijatske propise.

Pouzdano predanje ovoga hadisa spominje nepoznatu osobu. Međutim, jedan od prenosilaca ovoga hadisa, a zove se Sejf b. Omer ed-Dabbi, navodi da je ta nepoznata osoba bio Bilal b. el-Hars.

Abbas b. Jahja za Sejfa kaže da je slab prenosilac (*dai'f*).

Davud kaže da nije ničemu kao prenosilac (*lejse bi šej'*).

Ebu Hatim kaže da je od onih koji se izostavljaju (*metruk*).

Ibn Hibban kaže da je od onih koji su optuženi za nevjerstvo (*muttehim bi zindikati*).

Prema tome, ovo predanje ne može poslužiti kao dokaz.

X hadis
O kišnoj dovi sa Abbasom, r.a.

روى البخاري في صحيحه من رواية أنس بن مالك رضي الله عنـــه أن عمر بن الخطاب رضي الله عنه كان إذا قحطوا ·· استسقى بالعباس ابـــن عبـــد المطلب رضي الله عنه و قال: اللهم كنا نتوسل إليك بنبينا صلى الله عليه و ســـلم فتسقينا و إنا نتوسل إليك بعم نبينا فاسقنا· قال: فيسقون

Buharija bilježi u svome Sahihu jednu verziju predanja Enes b. Malika, r.a. „**da je Omer b. el-Hattab, kada bi se desila suša, činio dovu sa Abbasom b. A'bdul-Mutallibom, r.a., govoreći: „Moj Gospodaru umiljavali smo Ti se posredujući sa našim Vjerovjesnikom, s.a.v.s., pa si nam spuštao kišu. Sada ti posredujemo sa njegovim amidžom pa nam spusti kišu." Kaže dalje: „Pa bi pala kiša."**

Nema sumnje da je ovo vjerodostojno predanje. Zar se može posumnjati u imama Buhariju? Međutim, ovaj hadis upućuje na dozvoljenu vrstu posredništva, a to je posredništvo dovom brata mu'mina.

Hadis nas obaviještava da je halifa Omer b. El-Hattab, r.a., obavezivao A'bbasa, r.a., da moli Uzvišenog Allaha i uči dovu za kišu. U hadisu se kaže:

اللهم كنا نتوسل إليك بنبينا صلى الله عليه و سلم فتـــسقينا و إنـــا نتوسل إليك بعم نبينا فاسقنا

„Moj Gospodaru umiljavali smo Ti se posredujući sa našim Vjerovjesnikom, s.a.v.s., pa si nam spuštao kišu. Sada ti posredujemo sa njegovim amidžom pa nam spusti kišu."

Iz ovoga hadisa razumijemo dvije važne stvari potrebne za razumijevanje našeg pitanja:

1. Da je Omer, r.a., odustao od posredovanja sa Poslanikom, s.a.v.s., nakon njegove smrti i priklonio se drugom.
2. Da je taj drugi kojem se priklonio u svom posredovanju bio Abbas b. A'bdul-Mutallib, r.a.

Zbog čega je to učinio Omer, r.a.?! Zbog čega je odustao od *tevessula* Poslanikom, s.a.v.s, i prihvatio se *tevessula* njegovim rođakom A'bbasom? Zašto baš A'bbas pored svih drugih ashaba, od kojih je bilo i vrednijih od njega, kao što su pravedne halife ili desetorica kojima je još za života bio obećan džennet?

Prije nego odgovorimo na ova pitanja potrebno je prije svega da pojasnimo kako su ashabi posredovali sa Poslanikom, s.a.v.s, kod dove za kišu i kako je on postupao tom prilikom.

A'iša, r.a., pripovijeda:

„Potužili se ljudi Allahovom Poslaniku na sušu. On naredi da se postavi minber na musalli. Zatim je oglasio vrijeme kada će se sakupiti. A kada se pokazaše zrake sunca on se pope na minber, donese tekbir i zahvalu Allahu a zatim reče: „Vi se žalite na sušu vašeg kraja. Uzvišeni vam je naredio da ga molite i obećao da će vam se odazvati." Zatim

je dodao: „Hvala Allahu Gospodaru svjetova. Milostivom, Samilosnom. Vladaru Sudnjega dana. Nema drugog boga osim Allaha koji čini šta hoće. Moj Gospodaru, nema drugog boga osim Tebe. Ti si bogat a mi siromasi. Spusti na nas kišu. I učini ono što spustiš snagom i dostatnim."

Zatim je podigao ruke i nije prestajao učiti dovu podižući ruke da mu se vidjela bjelina njegovih pazuha. Zatim je okrenuo ljudima leđa, preokrenuo svoj ogrtač i podigao ruke, a potom se opet okrenuo prema ljudima. Onda je klanjao dva rekjata. U to vrijeme Allah je dao oblak iz koga je zasjevalo i zagrmilo a potom je pala kiša Allahovim dopuštenjem. Nije mogao doći do džamije a već su tekli potoci vode. Vidjevši kako ljudi bježe u skloništa nasmijao se da su mu se kutnjaci ukazali. Tad reče: „Svjedočim da Allah može šta hoće. I da sam ja Njegov rob i Njegov Poslanik."

Ovaj hadis bilježi Hakim i ocjenjuje ga kao vjerodostojno predanje. A Ebu Davud kao hadis garib sa dobrim senedom.

Buharija i Muslim bilježe hadis Enesa, r.a.:

„Neki čovjek je ušao petkom u džamiju dok je Poslanik, s.a.v.s, stajao učeći hutbu. On reče: ‚Allahov Poslaniče, propao je imetak i pozatvarali su se putevi. Moli Allaha da padne kiša.' Allahov Poslanik, s.a.v.s, podiže ruke i zamoli: ‚Gospodaru moj daj nam kišu, Gospodaru moj daj nam kišu, Gospodaru moj daj nam kišu.' Enes dalje pripovijeda: ‚Allaha mi na nebu nismo vidjeli ni oblačka, niti je između nas i Sel'a bilo kuća ili zgrada. A onda se iza njega pojavio oblak kao štit i kada je bio na sredini neba naoblači se i pođe padati kiša toliko da jedno vrijeme ne vidjesmo

sunca. Slijedeće džume isti čovjek uđe na ista vrata dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stajao i držao hutbu. Okrenuo mu se stojeći i rekao: ‚Allahov Poslaniče, propao je imetak i pozatvarali se putevi. Moli Allaha da stane kiša.' Allahov Poslanik, s.a.v.s, podiže ruke i zamoli: ‚Gospodaru moj, okolo nas a ne na nas. Pošalji na brda, brežuljke, polja i šume.' Kiša je prestala i mi izađosmo hodajući po sunčanom vremenu."

Ovo je način kako su se ashabi ophodili sa Poslanikom, s.a.v.s, u pogledu njegovog posredovanja u kišnoj dovi a to je da su tražili od njega da zamoli Uzvišenog Allaha za kišu. On im je udovoljavao u tome pa bi i Uzvišeni Allah udovoljio njegovoj dovi. Dakle, tu su dva bitna elementa:

1. traženje dove i
2. dova.

Zašto je Omer, r.a. odstupio od traženja dove od Poslanika, s.a.v.s, ka nekom drugom, u ovom slučaju ka A'bbasu, r.a.?

Odgovor je:

Iz jednostavnog razloga što se jedan bitan elemenat izgubio a to je da se ne može tražiti dova od mrtve osobe. Zato je trebalo odstupiti ka drugoj živoj osobi koja će doviti i predvoditi dovu ostalim muslimanima zamjenjujući u tome dovu Poslanika, a.s.

Zašto je izabran za dovu A'bbas, r.a., iako je bilo i prečih od njega i vrednijih po nekakvim ibadetskim kriterijima?

Zato što je on bio najbliži srodnik Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, odnosno bio je njegov stric.

I ono što je bitno za naše pitanje a navodi se u hadisu jeste da Omer, r.a., govori Abbasu: „Dovi A'bbase." Onda bi A'bbas dizao ruke i učio dovu: „Gospodaru moj, nesreća ne dolazi osim zbog grijeha... niti se otklanja osim pokajanjem. Ljudi se okreću Tebi posredstvom mene zbog **mog mjesta koje sam zauzimao kod Tvoga Poslanika.** Evo ti naših ruku koje su griješile i evo ti naših glava za oprosta pa nas napoj kišom." Na to bi se spustili (oblaci) kao brda.

Iz dove A'bbasa, r.a., razumije se zbog čega je izabran on kao posrednik ili predvodnik u dovi a to je zbog „**mog mjesta koje sam zauzimao kod Tvoga Poslanika.**"

Iz svega izloženog razumije se da Omer, r.a., kada je rekao: „Moj Gospodaru umiljavali smo Ti se posredujući sa našim Vjerovjesnikom, s.a.v.s., pa si nam spuštao kišu. Sada ti posredujemo sa njegovim amidžom pa nam spusti kišu", nije imao za cilj posredovanje osobom, nego sa dovom Poslanika, s.a.v.s, dok je bio živ, a onda nakon njegove smrti sa dovom A'bbasa, njegovg amidže.

Dakle Omeru, r.a., nije bio cilj A'bbas kao osoba, nego njegova dova. Jer da mu je bio cilj osoba, onda bi bilo nelogično odstupanje od osobe Poslanika, s.a.v.s, koji je vredniji i pribraniji kod Allaha od osobe A'bbasa, r.a., po konsenzusu čitavog islamskog ummeta. Prema tome, ni Poslanik, s.a.v.s, dok je bio živ, nije bio cilj kao osoba nego njegova dova. A također, da je A'bbas bio cilj kao osoba ne bi bilo potrebe da Omer, r.a., naređuje: „Uči dovu A'bbase!"

Prema tome, ovdje se radi o dozvoljenoj vrsti *tevessula*, tj. radi se o *tevessulu* dovom a ne osobom.

XI hadis
O godini "fetka" (plodnosti i obilja)

روى الدارمي في صحيحه عن أبي الجوزاء قال:

قحط أهل المدينة قحطا شديدا فشكوا إلى عائشة رضي الله عنها

فقالت: انظروا إلى قبر رسول الله صلى الله عليه و سلم فاجعلوا منه كوّة إلى

السماء حتى لا يكون بينه و بين السماء سقف. ففعلوا... فمطروا حتى نبت

العشب، و سمنت الإبل حتى تفتقت من الشحم فسمي عام الفتق

Ed-Darimi u svome *Sahihu* bilježi od Ebu-l-Dževzaa koji je rekao:

„Medinu je zahvatila nezapamćena suša. Požalili su se A'iši, r.a., pa je ona rekla: ‚Gledajte u kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s, i načinite na njemu otvor prema nebesima tako da između njega i nebesa nema krova.' Uradili su to... Iza toga je pala kiša tako da je bilje poraslo, deve se udebljale i ponadimale od sala u slabinama tako da se ta godina prozvala godinom obilja."

Ovaj „hadis" je izmišljen.

Općepoznato je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, nakon smrti ukopan u kuću-sobicu A'iše, r.a., koja u ovom „hadisu" kaže:

انظروا إلى قبر رسول الله صلى الله عليه و سلم فاجعلوا منه كوّة إلى

السماء حتى لا يكون بينه و بين السماء سقف

„Gledajte u kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s, i načinite na njemu otvor prema nebesima tako da između njega i nebesa nema krova."

To bi značilo da je ona tražila od ashaba da probiju ili uklone krov na njenoj kući i ona bi prema tome stanovala u kući bez krova. Pod pretpostavkom da je krov uklonjen ostaje još i da se kabur otkopa jer su trebali ukloniti svaku prepreku od tijela Allahovog Poslanika prema nebesima a to su po ovoj izmišljenoj predaji i učinili: ففعلوا „Uradili su to..."

Sada se pitamo, znajući istoriju islama, kada je to otkopan kabur Allahovog Poslanika i kada je skinut krov A'išine kuće-sobe? Koji historičar to spominje? I ko se ikada drznuo da otkopa kabur Allahovog Poslanika?

Da je otkrivanje kabura i pokazivanje tijela Allahovog Poslanika, s.a.v.s, bilo uvjetom za kišu, pa Poslanik, s.a.v.s, je bio otkrivenog tjela dok je bio živ i njegovo tijelo se uvijek ukazivalo nebesima, pa ipak, i za njegovog vremena je bilo suše i sušnih godina kao što nam opisuju spomenute predaje a kiša ne bi pala sve dok Allahov Poslanik, s.a.v.s, ne bi učinio dovu za kišu, odnosno izašao van grada i molio zajedno sa ashabima.

Zbog čega ashabi nisu radili po ovoj preporuci A'iše, r.a., i otkrivali kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s, kada su željeli kišu, nego su, kao što je bila praksa Omera, r.a., A'bbasa i drugih ashaba, izlazili i učili dovu za kišu?!

Dalje, šta je bilo sa A'šom, r.a., koja je morala imati otkriveni stan ako je padala kiša, koja je, onda, padala i na kabur, pa čak i na otkriveno tijelo Allahovog Poslanika, a.s.

Da u ovoj predaji ima i trunke istine, onda bi kabur Allahovog Poslanika, s.a.v.s, ostao zauvijek otvoren jer je područje Saudije, tj., Hidžaza područje gdje rijetko pada, pa bi na takav način riješili problem suše.

Naravno sve ovo upućuje da je tekst (*metn*) ovoga hadisa potpuno izmišljen. Onaj ko ga je izmišljao nije bio dovoljno vješt, a bolje nije prošao ni u pokušaju izmišljanja lanca prenosilaca.

U lancu njegovih prenosilaca je Muhammed b. el-Fadl Ebun-Nu'man el-Basri prozvan A'rim.

Hafiz hadisa kaže u svom *Takribu*: „Pouzdan je ali se promijenio na kraju života."

U *Hulasi* se kaže: „A'rim je izmiješao stvari."

Ebu Hatim smatra da su vijesti od njega dobre samo prije 220. g.

Buharija ga ocjenjuje: „A'rim se promijenio na kraju života."

Ebu Davud nije od njega bilježio zbog toga što se promijenio.

U senedu ovoga hadisa je i Se'id b. Zejd za koga ez-Zehebi drži da je slab (*da'if*).

U senedu ovoga hadisa je i Omer b. Malik el-Munkeri za kojega Hafiz hadisa u *Takribu* kaže da je povjerljiv ali ima momente umišljanja i varanja.

Također i Ebu-l-Dževza' o čijoj se povjerljivosti razilazi hadiska ulema.

Uz sve ovo hadis je stepena „mevkuf", odnosno, slab i prekinutog seneda.

XII hadis
O posredovanju beduina

روى أبو الحسن علي بن إبراهيم الكرخي ··· عن علي بن أبي طالب رضي الله عنه قال: قدم علينا أعرابي بعد ما دفنا رسول الله صلى الله عليه و سلم بثلاثة أيام فرمى نفسه على قبر النبي صلى الله عليه و سلم و حثا على رأسه من ترابه و قال: يا رسول الله ! قلت فسمعنا قولك، و وعيت من الله عز و جل ما وعينا عنك و كان فيما أنزل الله تبارك و تعالى عليك: { و لو أنهم إذ ظلموا أنفسهم جاؤوك فاستغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحيما } و قد ظلمت نفسي و جئتك لتستغفر لي فنودي من القبر: إنه غفر لك

Bilježi Ebu-l-Hasen A'li b. Ibrahim el-Kerhi sa senedom od A'lije b. Ebi Taliba, r.a., da je rekao:

„Dođe nam neki beduin tri dana nakon što smo ukopali Allahovog Poslanika, s.a.v.s, baci se na njegov kabur, posu zemljom po svojoj glavi i reče: ‚Allahov Poslaniče! Rekoh, poslušali smo tvoje riječi i shvatio sam od Uzvišenog Allaha ono što smo shvatili od tebe. A od onoga što je Uzvišeni Allah objavio tebi su i riječi: *„A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da i Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv.”*[38] I ja sam sebi nepravdu učinio pa sam došao da za mene zamoliš oprost.' Iz kabura je pozvano: ‚Tebi je oprošteno!' “

[38] *Kur'an*, 4:64.

Nema nikakve sumnje da je ovo potpuno izmišljen „hadis” jer obiluje kontradiktornostima koje definitivno upućuju na to da je sve ovo izmišljeno.

Poznata je historijska činjenica da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, ukopan u kuću-sobicu A'iše, r.a., majke svih muslimana. Prema tome ovakav opis iz hadisa u kome se spominje beduin koji se baca po kaburu i posipa zemljom po glavi pred ashabima koji prenose „hadis” pretpostavlja da je kabur Allahovog Poslanika, javno mjesto gdje je moguće da svako prisustvuje bez dozvole ulaska. U hadisu se i ne pominje da je beduin prije toga ušao u sobicu A'iše, r.a., da je pitao i tražio dozvolu ulaska što upućuje da priča i nema realne osnove.

Hadis prenosi Ebu Sadik od A'lije, r.a., međutim, nije potvrđeno da je on to čuo od A'lije, r.a., što se razumije iz seneda ovoga „hadisa”.

Beduin govori u „hadisu”: „Allahov Poslaniče! Rekoh, poslušali smo tvoje riječi i shvatio sam od Uzvišenog Allaha ono što smo shvatili od tebe”, što upućuje da govori, ne neuki beduin, nego osoba koja je gledala i slušala Allahovog Poslanika, i na takav način se educirala u vjeri. Osoba koju je odgajao i educirao Allahov Poslanik, ne može pasti po kaburu i posipati se zemljom po glavi, jer je to bio zabranjeni džahilijjetski običaj koji jedan ashab nikada ne bi uradio.

Također, u redosljedu riječi rečenice postoji kontradiktornost jer beduin veli:

و وعيت من الله عز و جل ما وعينا عنك „...i shvatio sam od Uzvišenog Allaha ono što smo shvatili od tebe".

Tačno je upravo suprotno ovome. Alahov Poslanik, je prvo dobio Objavu-Kur'an od Allaha i shvatio vjerske obaveze pa su tek onda ashabi to shvatili od njega. Izgovorena rečenica u arapskom jeziku upućuje kao da je Allahov Poslanik, prije izmislio Kur'an, pa tek onda dobio Objavu. Nijedan beduin ne bi pogriješio u arapskom izrazu u tolikoj mjeri da Alllahovom Poslaniku pripiše autorstvo Kur'ana.

Slijedeća kontradiktornost je u riječima: „A od onoga što je Uzvišeni Allah objavio tebi su i riječi:

{ و لو أنهم إذ ظلموا أنفسهم جاؤوك فاستغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحيما }

A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da i Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv.[39] I ja sam sebi nepravdu učinio pa sam došao da za mene zamoliš oprost."

Naravno, potpuno je nelogično vezivati ovaj ajet i njegovo značenje za mrtvu osobu Allahovog Poslanika, jer se odnosio na njegovu dovu i njegov istigfar dok je bio živ. Dolazak na njegov kabur, sa nijjetom kao kad je bio živ, nema nikakva smisla jer su se njegova djela i njegove aktivnost prekinuli smrću. Zar je isto živ čovjek i mrtav

[39] *Kur'an*, 4:64.

čovjek?! Uostalom Allahov Poslanik, s.a.v.s, to decidno, eksplicitno navodi u hadisu:

„Kada Ademov potomak umre, prekidaju se njegova djela i aktivnosti osim u tri slučaja:

1. trajne sadake,
2. nauke sa kojom se koristi i
3. ako ostavi dobro potomstvo koje uči dovu za njega."

Nesporna je činjenica da je i Allahov Poslanik, s.a.v.s, Ademov potomak i da se i na njega odnosi ovaj hadis.

Tu dimenziju uostalom potvrđuje i Kur'an kada kaže:

و ما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات أو قتل...

Muhammed je samo poslanik... Ako bi on umro ili ubijen bio...[40]

Prema tome, ići kaburu Allahovog Poslanika i prema njemu se odnositi kao prema živom, nema nikakvog smisla. On je u životu «Berzeha» u kome vrijede neka druga nedunjalučka pravila. Sa «Berzehom» se ne može uspostaviti kontakt. Samo značenje «Berzeha» je „brana koja sprečava mogućnost međusobne komunikacije između mrtvih i živih".

[40] *Kur'an*, 3: 144.

Uzvišeni veli: إنك لا تسمع الموتى *Ti ne možeš mrtve dozvati...*[41], وما أنت بمسمع من في القبور *...a ti ne možeš one u grobovima dozvati*[42]

Ima li onda ikakva smisla tražiti istigfar od osobe sa kojom se ne može uspostaviti kontakt?! Nema! Pa zbog čega onda sve ovo? Zar smeta nekome da se direktno obrati Allahu doveći i tražeći istigfar, umjesto da uzaludno pokušava uspostaviti kontakt sa onim koji je u «Berzehu» pa da se on za njega zauzme?!

Također, ajet koji je naveden, odnosi se na munafike i na to da su nešto učinili (što u stvarnosti nisu) onda bi se desilo ono što se u ajetu govori. Kakve veze sve ovo ima sa osobom beduina koji dođe i baci se na kabur Allahovog Poslanika želeći istigfar koji je bio uvjetovan munaficima... Nema nikakve veze niti se može analogijom povezati.

Dalje se u „hadisu" izmišlja: „...Iz kabura je pozvano: ‚Tebi je oprošteno!' "

U ovakvim izmišljenim predajama laži nikad kraja.

A ovo je i najopasniji dio. U njemu se tvrdi da je Poslanik, s.a.v.s, uzvratio i da je beduinu oprošteno. To je stimulans za svakoga drugoga da dođe, baci se na kabur Allahovog Poslanika, pospe se zemljom i treba da čuje glas koji potvrđuje njegov oprost. Ova izmišljotina je urodila

[41] *Kur'an*, 27:80.
[42] Ibid., 35:22.

plodom, nažalost, i ima takvih u sufijskim redovima koji to tvrde.

Onaj ko je izmišljao ovu priču htio je da u svijesti muslimana usadi vjerovanje:

1. da je Allahov Poslanik živ u svome kaburu, sluša šta će mu neko reći i odgovara riječima koje se čuju iz kabura;
2. htio je da opovrgne ajete koji su u suprotnosti sa takvim vjerovanjem a koji eksplicite navode da se mrtvi u kaburovima ne mogu dozvati;
3. da mrtvi Poslanik, s.a.v.s, oprašta u kaburu i bez Allaha subhanehu ve te'ala.

Lanac prenosilaca ovog hadisa je isto kao i njegov metn. Ovaj hadis učenjaci hadisa smatraju izmišljenim i ružnim.

U senedu je el-Hejsem b. A'dijj et-Ta'ijj. Za njega autoriteti hadisa (Buharija i drugi) drže da je lažac od koga se vijesti ne primaju.

Jahja b. Mu'in kaže da nije povjerljiv i da laže (*lejse bi sikkatin, jekzib*).

El-A'džlijj te Ebu Davud smatraju ga lašcem (*kezzab*).

Ebu Hatim, en-Nesai, el-Ezdi i neki drugi drže da se od el-Hejsema ne prima hadis (*metrukul-hadis*).

Es-Sa'dijj kaže da je onaj koji ispada (*sakitun*), itd.

Verzije ovog hadisa

Ovaj izmišljeni hadis spominje se i u drugim različitim verzijama sa različitim senedima. Sve verzije su izmišljene u pokušaju dokazivanja dozvoljenosti *tevessula* osobom posrednika.

Verzija el-U'tbija

كنت جالسا عند قبر النبي صلى الله عليه و سلم ، فجاء أعرابي فقال: السلام عليك يا رسول الله ، سمعت الله يقول:

{ و لو أنهم إذ ظلموا أنفسهم جاؤوك فاستغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحيما }

و قد جئتك مستغفرا لذنبي، مستشفعا بك إلى ربي،

ثم أنشأ يقول:

يا خير من دفنت في القاع أعظمه   فطاب من طيبهن القاع و الأكم

نفسي الفداء لقبر أنت ساكنه   فيه العفاف و فيه الجود و الكرم

ثم انصرف الأعرابي فغلبتني عيني فرأيت النبي صلى الله عليه و سلم في النوم فقال:

يا عتبي الحق بالأعرابي فبشره أن الله قد غفر له

„Sjedio sam kod kabura Allahovog Poslanika, s.a.v.s, kada je došao jedan beduin i rekao: „Neka je selam na tebe Allahov Poslaniče. Čuo sam Allaha da kaže: , A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da i Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv.'[43]

[43] *Kur'an*, 4:64.

Došao sam ti tražeći oprost za moje grijehe, uzimajući tebe kao zagovornika pred mojim Gospodarem."

Zatim je naveo stih: „Ja hajre..."

Potom je beduin otišao a mene pobijedio san. U snu vidjeh Allahovog Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji mi reče: „ 'Utbi, odi do beduina pa ga obveseli da mu je Allah oprostio."

Genealogija prenosioca ove priče, el-'Utbija, potiče od 'Utbe b. Ebi Sufjana Sahr b. Harba koji je brat poznatog ashaba Mu'avije b. Ebi Sufjana. Ime mu je Muhammed b. 'Ubejdullah b. Amr b. Mu'avije...Umro je 228. g. po hidžri, dok se njegovo rođenje ne spominje u izvorima[44]. Zar je moguće, onda, da je prisustvovao tom događaju koji se, po prvoj verziji hadisa, zbio tri dana nakon ukopa Allahovog Poslanika, a.s.

Vremenska razlika između „tog događaja" i smrti el-'Utbija je preko 220 god. Kako je moguće vremenski povezati el-'Utbijevu nazočnost u tom historijskom trenutku u rasponu od 220 g. treba da odgovori onaj ko koristi ovu hikjaju kao svoj dokaz.

Upoređivanjem ove dvije verzije obadvije se slažu, iako to nije slučaj sa drugim pojedinostima, u tome da je

[44] Vidi, Hajrud-din Ez-Zirkili, *El-E'alam*, (Darul-i'lmi lil-melajin, 1989. Bejrut), 6, 258.

vidi, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, *Et-Tevessul ila hakikatit-tevessul*, (Muessesetud-da'vetis-selefijjeti, Haleb, 1979), 286. Autor spominje Muhamedovog oca kao Abdullaha...

beduin došao da traži istigfar od Poslanika, s.a.v.s, iako se u navedenom ajetu kaže: فاســـتغفروا الله ...*i zamole Allaha da im oprosti*. Istigfar je vid ibadeta koji nije dozvoljeno upućivati nikom drugom osim Allahu.

Ove riječi koje nalazimo u ovome rivajetu مســـتشفعا بـــك إلى ربي **„...uzimajući tebe kao zagovornika pred mojim Gospodarem"**, nije dozvoljeno upućivati Poslaniku, s.a.v.s, nakon što je umro. Uostalom kako da bude zagovornik a sva njegova aktivnost, kao i svakog drugog kada umre, prekida se. Također, kako da posreduje bez Allahove dozvole? A ta dozvola o šefa'atu Poslanika, s.a.v.s, dobiće se tek na Sudnjem danu. Sve su ovo doktrinarni, akaidski prijestupi koji se nikako ne mogu zamisliti kod ashaba, pogotovu ne kod A'lije b. Ebi Taliba, r.a., koji se spominje u senedu.

I kraj ovog rivajeta logički upućuje na to da je izmišljen. Na kraju se kaže:

ثم انصرف الأعرابي فغلبتني عيني فرأيت النبي صلى الله عليه و سلم في النوم فقال:
يا عتبي الحق بالأعرابي فبشره أن الله قد غفر له .

„Zatim je beduin otišao a mene pobijedio san. U snu vidjeh Allahovog Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji mi reče: ,U'tbi, odi do beduina pa ga obveseli da mu je Allah oprostio.'"

Očita nelogičnost. Što bi se Poslanik, s.a.v.s, pokazivao u snu 'Utbiju pa da on opet posreduje tražeći beduina kad se mogao javiti beduinu direktno...?

A što se tiče seneda ovoga rivajeta on i ne postoji jer se zna da je 'Utbi umro 228. g., pa kako može pripovijedati od vremena smrti Allahovog Poslanika?

Postoji i treća verzija ove priče ali ne od el-'Utbija nego od Ebu Muhammeda el-Hasena ez-Za'feranija koji prenosi od beduina. On je jedan od drugova i savremenika Šafije, r.h., koji je umro 249. g. Kako i on može da prenosi od beduina događaj koji se desio neposredno nakon smrti Alahovog Poslanika?

Dakle, verzije ovoga predanja se međusobno sukobljavaju u značenju i opisu događaja a nijedna nema pouzdan sened predanja. Jednom se prenosi od Alije, r.a., drugi put od el-'Utbija kojega Poslanik, s.a.v.s, u snu zadužuje da ide tražiti beduina kako bi ga obveselio oprostom, treći put je Harb b. el-Hilali taj koji preuzima ulogu sličnu ulozi el-'Utbija. Četvrti put se prenosi od ez-Za'feranija itd.

Zbog svega toga kaže Ibn 'Abdu-l-Hadi: „Ova pripovijest ne može poslužiti za bilo kakvo dokazivanje kod uleme, niti se na nju može osloniti."

Sve da je ova priča vjerodostojna niko ne identifikuje beduina koji se spominje da je došao na kabur Allahova Poslanika, s.a.v.s, tako da se i s te strane ne može prihvatiti kao dokaz za predmetnu mes'elu. Jer, niko ne može ustvrditi da se i jedan poznati ashab ikada bacio na kabur Allahova Poslanika i posuo zemljom kao znak džahilijjetskog običaja. I kako uopće može sve ovo da posluži kao dokaz za *tevessul*-posredovanje nečijom osobom čak i da

je ovo predanje došlo potpuno vjerodostojno?! Iz njega se može samo razumjeti dolazak nekog beduina na kabur Allahovog Poslanika, nekoga ko nije shvatio značenje navedenog ajeta misleći da mu on može oprostiti i da mu on može biti zagovornik i posrednik nakon smrti. A pogrešno mišljenje nekog beduina ne može biti dokaz u vjeri.

U nekim verzijama čak se spominje i treći stih koji beduin izgovora kod kabura čije značenje, onda, poništava sve ovo kao dokaz za posredništvo osobom. U tom stihu se kaže:

أنت النبي الذي ترجى شفاعته   عند الصراط إذا ما زالت القدم

„Ti si Vjerovjesnik od koga se očekuje zagovorništvo
kod Sirat ćuprije onda kada se noga posklizne."

Dakle, i sam beduin zna da je šefa'at na Sudnjem danu pa kako bi to tražio na dunjaluku kao što se spominje u ovoj priči...?!

Muhammed Nesib er-Rifa'i, autor skraćene verzije Ibni Kesirovog tefsira, čiji prijevod imamo i na bosanskom, imajući sve ovo na umu, ocjenio je ovu hikjaju izmišljenom, metnom i senedom. On veli: „Istina je ... Nije bilo nikakvog beduina, niti nekog drugog, niti se taj događaj zbio u osnovi. Hikaja postoji samo u vizijama onih koji su je izmislili lažući Allahu, Njegovom Poslaniku i svim ljudima..."[45]

---

[45] Vidi, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, *Et-Tevessul ila hakikatit-tevessul*, (Muessesetud-da'vetis-selefijjeti, Haleb, 1979), 289.

XIII hadis
Vijest o oslobađanju

روى في الدر المنظم: أن أعرابيا... وقف على القبر الشريف و قال: اللهم إن هذا حبيبك، و أنا عبدك، و الشيطان عدوك. فإن غفرت لي ... سر حبيبك، و فاز عبدك، و غضب عدوك. و إن لم تغفر لي ... غضب حبيبك، و رضي عدوك و هلك عبدك. و أنت يا رب... أكرم من أن تغضبَ حبيبَك و ترضي عدوك، و تهلك عبدك.

اللهم: إن العرب إذا مات فيهم سيد اعتقوا على قبره، و إن هذا سيد العالمين فاعتقني على قبره، يا أرحم الراحمين.

فقال بعض الحاضرين: يا أخا العرب، إن الله قد غفر لك، بحسن هذا السؤال.

Bilježi se u «Ed-Durri-l-munezzami» „da je neki beduin stao nad Časnim kaburom i rekao: ‚Gospodaru moj, ovo je Tvoj Miljenik, a ja sam Tvoj rob. Šejtan je Tvoj neprijatelj. Ako mi oprostiš Tvoj Miljenik će se obradovati, Tvoj rob spasiti, a Tvoj neprijatelj rasrditi. A ako mi ne oprostiš, Tvoj Miljenik će se rasrditi, Tvoj neprijatelj biti zadovoljan a Tvoj rob propasti. A Ti si moj Gospodar...Ti si iznad toga da bi rasrdio Svoga mIljenika i zadovoljio Svoga neprijatelja i upropastio Svoga roba.

Gospodaru moj, Arapi su kada im umre velikaš oslobađali na njegovom kaburu. Ovo je velikaš cijelog čovječanstva, oslobodi me na njegovom kaburu o Najmilostiviji.'

Neko od prisutnih reče: ‚Arapski brate, Allah ti je oprostio zbog ove lijepe dove.' "

Ovdje ne treba biti posebno verziran u šerijatske znanosti pa shvatiti da ovo nije nikakav šerijatski dokaz. Čitava konstrukcija ovoga hadisa je u suprotnosti sa Šerijatom.

Ko je spomenuti beduin? I ko su prisutni koji preuzimaju ingerencije Uzvišenog Allaha u opraštanju? Da li je ovo što govori beduin i što potvrđuju spomenuti u ovoj izmišljenoj priči u skladu sa Kur'anom i Sunnetom da bi se moglo uzeti kao dokaz?

Naravno, niti je bilo beduina niti prisutnih, nego je ovo izmišljotina onih koji hoće dokazati nešto što se ne može dokazati.

Izmošljotina koja pod krinkom volidbe Allahovog Poslanika i posredovanja njegovom osobom, ustvari promoviše doktrinu kufura i nevjerovanja.

U ovoj izmišljenoj dovi kaže se:

و إن لم تغفر لي … غضب حبيبك

„A ako mi ne oprostiš, Tvoj Miljenik će se rasrditi."

Ko je taj ko daje oprost? Uzvišeni Allah.

I ako On ne oprosti beduinu na koga će se Allahov Miljenik rasrditi? Na Allaha Uzvišenog.

Zar to nije jasni vid kufura?! Zar da se Allahov Poslanik rasrdi na odredbu svoga Gospodara? A srdžba na Allaha i nezadovoljstvo Njegovom odlukom je kufur. Utječem se Uzvišenom Allahu od takvih vjerovanja i od takvih opisa Allahovog Poslanika, a.s.

On se, s.a.v.s, nije rasrdio na svoga Gospodara znajući da su mu roditelji stanovnici džehennema, pa kako da se rasrdi zbog nekog nepoznatog beduina.

Također, u dovi se kaže:

و أنت يا رب… أكرم من أن تغضبَ حبيبَك

„Ti si iznad toga da bi rasrdio Svoga miljenika."

Ovaj opis nikako ne odgovara Uzvišenom Allahu koji ima svoja lijepa imena. I ne opisuje se kao pristrasni, ovisni i sl.

Dalje se u ovoj izmišljenoj dovi kaže:

اللهم: إن العرب إذا مات فيهم سيد اعتقوا على قبره، و إن هذا سيد العالمين فاعتقني على قبره، يا أرحم الراحمين.

„Gospodaru moj, Arapi su kada im umre velikaš oslobađali na njegovom kaburu. Ovo je velikaš cijelog čovječanstva, oslobodi me na njegovom kaburu o Najmilostiviji.'

Zamislite, beduin traži od Uzvišenog Gospodara da On Uzvišeni uzme Sebi za primjer i da bude kao predislamski Arapi, da zanemari Šerijat i njegove odredbe koje je Sam postavio i da stimulisan primjerom njihovih velikaša postupi kao džahilijjetski Arapi.

Uz sve te doktrinarne pogreške koje su sadržane u ovoj izmišljenoj dovi, oni koji su izmišljali sve ovo, još su našli i one koje sve to potvrđuju.

Otkud njima znanje da je Allah oprostio spomenutom beduinu?! Oprost i onaj kome će On Uzvišeni oprostiti Allahova je tajna.

Kako je oni znaju?

Je li im objavljeno ili oni to uslovljavaju Allahu da mora biti tako?

I šta je to lijepo u izmišljenoj dovi beduina u kojoj ima to što ima a o čemu smo ranije komentarisali?

I da ova priča nije izmišljena gdje je tu dokaz za vesilet-posredništvo sa stvorenom osobom?

Sve što se iz ove izmišljotine može razumjeti jeste da je beduin tražio oprost od Allaha i zaprijetio Mu, ako mu ne oprosti da će se na Njega rasrditi Njegov Miljenik. Tu nema dokaza za posredništvo i vesilet stvorenom osobom.

Što se tiče seneda ove izmišljotine on i ne postoji u terminološkom smislu tako da to i nije potrebno komentarisati.

XIV dokaz
Stihovi beduina

روى البيهقي عن أنس رضي الله عنه أن أعرابيا جاء إلى النبي صلى الله عليه و سلم يستسقي به، و أنشد أبياتا:

و ليس لنا إلا إليك فرارنا و أين فرار الخلق إلا إلى الرسل،

فلم ينكر النبي صلى الله عليه و سلم هذا البيت ... بل قال أنس: لما أنشد الأعرابي قام صلى الله عليه و سلم يجر رداءه ... حتى رقى المنبر فخطب و دعا لهم فلم يزل يدعو حتى أمطرت السماء

Bejheki bilježi od Enesa, r.a., „da je neki beduin **došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, da posreduje sa njim za**

padanje kiše pa je izgovorio stihove govoreći između ostalog:

„Nemamo ništa drugo nego da tebi pribjegnemo,

a gdje bi pribježište stvorenja bilo, osim kod Poslanika.”

Allahov Poslanik, nije pokudio ovaj stih, nego je, kako prenosi Enes: „...ustao kod recitovanja stiha beduina, povukao svoj ogrtač, popeo se na minber, proučio hutbu doveći sve dok kiša nije počela padati.'“

Naravno, jezičko značenje ovoga predanja ne daje nikakav dokaz da je dozvoljeno posredništvo osobom Poslanika, s.a.v.s, ili njegovim ugledom i autoritetom kod Uzvišenog Allaha. Iz njega se razumije da je beduin došao Poslaniku, s.a.v.s, da ga zamoli za posredovanje dovom, što je dozvoljeno po konsenzusu, inače je mogao ostati kod kuće i posredovati njegovom osobom ili njegovim ugledom i autoritetom izgovarajući: „Gospodaru moj, podaj nam kišu zbog autoriteta Poslanika, s.a.v.s, njegovog ugleda, ili zbog njegove osobe...i sl.”

Međutim, nije to učinio nego je došao Poslaniku, s.a.v.s, tražeći od njega da moli za kišu što upućuje da je tražio od njega posredništvo koje je dozvoljeno, a to je njegova dova, što sama predaja poslije i potvrđuje u dijelu gdje se kaže: „... doveći sve dok kiša nije počela padati.”

Dakle, Poslanik, s.a.v.s, se odazvao na ono što je beduin od njega i tražio a to je da moli za kišu.

Šta u ovoj pripovijesti upućuje na dozvoljenost posredovanja stvorenom osobom ili njenim ugledom?!

Prema tome, tekst (metn) ovoga hadisa je ispravnog značenja ali to još uvijek ne znači da ima i vjerodostojan sened.

U senedu je Muslimu-l-Melai koji je u pogledu prenošenja hadisa beznačajan, vrlo slab (vahin džidden).

El-Felas kaže da se ne prihvata (metruk).

Nesaija i drugi ga smatraju isto tako za prenosioca koji se ne prihvata (metruk).

Ahmed kaže: „Njegovi hadisi se ne bilježe."

Jahja kaže: „Nije povjerljiv."

Ez-Zehebi kaže: „On je prenosilac hadisa «hadisu-t-tair» koji je izmišljen (mevdu') po ocjeni autoriteta hadisa.", itd.

XV dokaz
Predanje beduina

و في صحيح البخاري: أنه لما جاء الأعرابي و شكا للنبي صلى الله عليه و سلم القحط فدعا الله فانجابت السماء بالمطر· قال صلى الله عليه و سلم: لو كان أبو طالب حيا لقرت عيناه· من ينشدنا قوله؟ فقال علي رضي الله عنه: يا رسول الله كأنك أردت قوله:

و أبيض يستسقي الغمام بوجهه ثمال اليتامى عصمة للأرامل

فتهلل وجه رسول الله صلى الله عليه و سلم، و لم ينكر انشاد البيت و لا قوله ،، يستسقي الغمام بوجهه،، و لو كان ذلك حراما لأنكر و لم يطلب انشاده

Šejh ed-Dahlan pripisuje Buhariji slijedeći hadis:

„Da je beduin došao i požalio se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, na veliku sušu. On je zamolio Allaha pa su se nebesa otkrila kišom. Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: ‚Da je Ebu Talib živ razveselio bi se. Ko će nam navesti njegove riječi'

Alija na to reče: ‚Allahov Poslaniče, kao da hoćeš njegove riječi:

‚Neokaljani svojim licem posreduje oblacima
Staratelji siročadi su odbrana udovica'

Promijenilo se lice Allahova Poslanika i nije pokudio stih niti riječi: „svojim licem posreduje oblacima", a da je to bilo zabranjeno Allahov Poslanik, s.a.v.s, bi to pokudio i ne bi tražio da se ponovi."

Međutim, ovo nije verzija hadisa koju bilježi Buharija. On bilježi verziju od Enesa, r.a., a u kojoj se kaže:

„Došao je neki čovjek Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, i rekao: ‚Stoka je poskapala, putevi se pokidali...' Na to je proučio dovu pa nam je padala kiša od džume do džume. Potom dođe pa reče: ‚Kuće su porušene, putevi pokidani, stoka je pokrepala, zamoli Allaha neka je zaustavi.' On prouči: ‚Gospodaru, na brda i planine, na doline i šume.' Tako se otklonila od Medine kao kad otkloniš platno."

Buharija ovu verziju hadisa bilježi putem više verzija ali ni u jednoj nema dijela u kome se kaže:

لو كان أبو طالب حيا لقرت عيناه

„Da je Ebu Talib živ razveselio bi se."

Prema tome predmetni hadis ustvari bilježi Bejhekija ali sa senedom Muslima el-Melaija koji je «*metruk*,

jervil-mevdu'a», tj. «odbačeni prenosilac koji prenosi apokrifnu predaju».

Također, predmetni hadis je po jezičkoj konstrukciji sa toliko lingvističkih grešaka da se nikako ne može pripisati Allahovom Poslaniku koji je bio najbolji poznavalac arapskog književnog jezika. U originalu hadisa upotrebljeni su pogrešno prijedlozi, pogrešno čestica «lemma», zatim čitava fraza: فانجابت السماء بالمطر «pa su se nebesa otkrila kišom», što upućuje na apokrifnost ove predaje koja se razlikuje od Buharijevog predanja.

XVI dokaz
Predanje Sevvad b. Kariba

Taberanija bilježi u «El-Kebiru» da je Sevvad b. Karib, r.a., zapjevao Poslaniku, s.a.v.s, svoju pjesmu u kojoj se, po mišljenju ed-Dahlana, izražava posredništvo, a koje on, s.a.v.s, nije pokudio. Kaže se u stihovima te pjesme:

و أشهد أن الله لا رب غيره   و أنك مأمون على كل غائب
و أنك أدنى المرسلين وسيلة   إلى الله يا ابن الأكرمين الأطايب
فمرنا بما يأتيك يا خير مرسل   و إن كان فيما فيه شيب الذوائب
و كن لي شفيعا يوم لا ذو شفاعة   بمغن فتيلا،عن سواد بن قارب

Svjedočim da nema drugog Gospodara osim Allaha
I da si ti povjerljiv čak i svakom otsutnom
najbliži Allahu posredništvom
Sine najplemenitijih odličnika
Naredi nam ono što ti se objavljuje, nejvredniji Vjerovjsesniče,

Pa makar u tome sijedili i starili
I budi mi zagovornik na dan kada zagovornik
ne može pomoći ni za «fitilj» Sevvadu b. Karibu.

U ovim stihovima nema dokaza za posredništvo osobom. Dozvoljeno je dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s, bio živ, moliti ga tražeći od njega da dovi ili da bude zagovornik na Sudnjem danu.

Prema tome, ovi stihovi se ne mogu upotrijebiti kao dokaz za zagovorništvo sa stvorenom osobom.

Tome se može pridodati da Ibn Hadžer el-Hejsemi u svom djelu *Medžme'uz-zevaid* ocjenjuje ovo predanje kao slabo «*dai'f*» sa svim verzijama koje se spominju.

XVII dokaz
Dova: Allahu moj, Gospodaru Džebraila, Mikaila...

روى النووي في الأذكار: أن النبي صلى الله عليه و سلم أمر أن يقول العبد بعد ركعتي الفجر ثلاثا: اللهم رب جبرائيل و مكائيل و إسرافيل و محمد صلى الله عليه و سلم أجرني من النار

En-Nevevi bilježi u svojim *Ezkjarima*, kako navodi šejh ed-Dahlan, **„da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, naredio da se tri puta kaže nakon dva sabahska rekjata: ‚Allahu moj, Gospodaru Džebraila, Mikaila i Muhammeda spasi me od vatre.'“**

U ovoj dovi ne vidimo, bilo kakvu vezu sa pitanjem posredništva. Dakle, to je dova koju je lijepo doviti i ona ne

izražava bilo kakav dokaz za dozvoljeno ili nedozvoljeno posredništvo. Nema predmetne veze sa tim.

Uz ovo navodimo da en-Nevevi ne bilježi ovo predanje nego slijedeću verziju: „,...Prenijeli smo u knjizi Ibnis-Sunnija od A'mira b. Usame a on od svoga oca, r.a., da je on klanjao dva rekjata. Tu, blizu njega, brzo je sklanjao dva rekjata i Allahov Poslanik, a.s. Potom ga je čuo gdje kaže tri puta: „Allahu moj, Gospodaru Džebraila, Mikaila i Muhammeda, s.a.v.s., utječem Ti se od vatre."

Dakle, navedena verzija nije verzija en-Nevevija. Izvlačiti nekakva metaforička značenja iz izraza ovoga predanja zbog toga što se u dovi spominju ova imena u genitivnoj vezi sa imenom Uzvišenog Rabba-Gospodara nema nikakve logike jer je to prirodni način kur'ansko-sunnetskog izraza u kome se spominje: «Gospodar zemlje», «Gospodar nebesa», «Gospodar Arša veličanstvenog», «Gospodar meleka», «Gospodar dva istoka i dva zapada» i sl. To nije znak nikakvog posredništva.

Ujedno, sened spomenutog hadisa je slab (dai'f).

XVIII hadis
Da nije Allahovih robova koji se pregibaju...

خبر: لو لا عباد ركع، و صبية رضع، و بهائم رتع، لصب عليكم البلاء صبا

Predanje:

„Da nije Allahovih robova koji se pregibaju, nejači koja doji i životinja koje pasu na vas bi se izlio belaj..."

U skladu sa značenjem ovog predanja ne može se tvrditi da se Allahov azab neće sručiti na one koji su ga zaslužili, bez obzira na spomenute kategorije u ovom hadisu. Dakle, samo postojanje „Allahovih robova koji se pregibaju, nejači koja doji i životinja koje pasu", ne znači da će spriječiti kaznu.

Uzvišeni Allah kaže:

و اتقوا فتنة لا تصيبن الذين ظلموا منكم خاصة واعلموا أن الله شديد العقاب

I izbjegavajte ono što će dovesti do smutnje koja neće pogoditi samo one među vama koji su krivi, i znajte da Allah strašno kažnjava.[46]

Prema tome, Allahova dunjalučka kazna može biti generalna, a poslije na ahiretu kod polaganja računa, da Allah napravi razliku uvodeći bogobojazne u džennet a nevjernike u džehennem. Dakle, ovo predanje je u koliziji sa kur'anskim stavom. I pored toga, predanje svojim značenjem ne upućuje na posredovanje stvorenom osobom, nego samo upućuje na mogućnost da se Allah, možda, smiluje na neke grupe zbog postojanja spomenutih kategorija, ne zbog posredovanja sa njihovim osobama.

Ez-Zehebi kaže za ovo predanje da je slabo (*da'if*).

---

[46] *Kur'an*, 8: 25.

U senedu ovoga predanja nalazi se Malik b. 'Ubejde i njegov otac koji su nepoznati.

Prema tome ovo predanje ne može poslužiti za vjerski dokaz.

XIX hadis
Molba sa Muhammedom i poslanicima

يروى عن عبد الملك أن هارون بن عنترة عن أبيه عن جده أن أبا بكر الصديق أتى النبي صلى الله عليه و سلم فقال: إني أتعلم القرآن و يتفلت مني. فقال رسول الله صلى الله عليه و سلم: قل: أللهم إني أسألك بمحمد نبيك، و إبراهيم خليلك، و بموسى نجيك، و عيسى روحك و كلمتك، و بتوراة موسى، و إنجيل عيسى، و فرقان محمد و بكل وحي أوحيته و قضاء قضيته

Prenosi se od A'bdul-Melika b. Haruna b. A'ntare, koji prenosi od svoga oca, a on od djeda, **„da je Ebu Bekr es-Siddik došao Poslaniku, s.a.v.s, i rekao mu: ‚Ja učim Kur'an i zaboravljam ga.' Allahov Poslanik, s.a.v.s, mu reče: ‚Reci: Allahu moj molim te s Muhammedom, Tvojim Vjerovjesnikom, Ibrahimom Tvojim prijateljem, Musaom Tvojim Pouzdanikom, Isaom Tvojim ruhom i Tvojom rječju; Tevratom Musa', Indžilom Isa'a, Furkanom Muhammeda i sa svim objavama koje si objavio i određenjem koje si odredio...'"**

Tekst ovoga hadisa je izmišljen. Ibn Tejmije kaže o ovome hadisu:

„Bilježe ga Ruzin b. Mu'avije i Ibnu-l-Esir. Nijedan ga ne vezuje ni za jednu hadisku zbirku...

Međutim, bilježe ga i neki autori koji spominju «aktivnosti dana i noći» kao što je Ibnus-Sunni i Ebu Nei'm. U ovakvim knjigama ima puno apokrivnih hadisa na koje se ne smije oslanjati po konsenzusu uleme.

Bilježi ga i El-Asbehani u knjizi *O vrijednosti djela*. I u ovoj knjizi, mnogobrojni hadisi su izmišljeni i apokrifni.

Bilježi ga i Ebu Musa el-Medini sa senedom u kome se spominje A'bdu-l-Melik b. Harun b. A'ntare, njegov otac i djed.

Također, bilježi ga i Ibn Hišam...

Međutim, ovaj prenosilac hadisa je poznati lažov.

Jahja b. Mu'in kaže za njega: „Veliki lažac (kezzab)".

Es-Sa'di kaže: „Dedždžal lažac (*deždždal kezzab*)."

Ebu Hatim b. Hibban kaže: „Izmišlja hadise (*jeda'u-l-hadis*)."

Kaže Nesaija: „Odbačenik u hadisu (*metruk*)."

Kaže Buharija: „Nepriznat odbačen (*munkeru-l-hadis*)."

Ahmed b. Hanbel kaže: „Slab (*da'if*)."

Darekutni kaže: „I on i tac su slabi prenosioci (*da'ifani*)."

El-Hakim kaže: „A'bdu-l-Melik b. Harun b. A'ntare b. eš-Šejbani, prenosi od svoga oca apokrifne hadise."

Ibnul-Dževzi bilježi ovaj hadis u knjizi apokrifnih hadisa..."

Dakle, ovaj hadis je izmišljen metnom i senedom te ne pruža nikakav dokaz.

XX hadis
O dovi za hifz Kur'ana

ذكره موسى بن عبد الرحمان الصنعاني صاحب التفسير بإسناده عن ابن عباس مرفوعا أنه قال: من سره أن يوعيه الله القرآن و حفظ أصناف العلم فليكتب هذا الدعاء ... في إناء نظيف أو في صحف من قوارير بعسل و زعفران و ماء مطر... و ليشربه على الريق، و ليصم ثلاثة أيام و ليكن إفطاره عليه و يدعوا به في أدبار صلواته: أللهم إني أسألك بأنك مسؤول لم يسأل مثلك و لا يسأل. و أسألك بمحمد نبيك، و إبراهيم خليلك، و موسى نجيبك، و عيسى روحك و كلمتك و وجيهك... و ذكر تمام الدعاء

Musa b. Abdur-Rahman es-San'ani spominje sa senedom od Ibn A'bbasa, u merfu' verziji, da je rekao: „**Ko želi da ga Allah učini svjesnim Kur'ana i da može pamtiti razne vrste nauke, neka napiše ovu dovu... na čistoj posudi ili na listove u čaši, sa medom, šafranom i vodom kišnice... i neka pije natašte...i neka posti tri dana. Neka se mrsi s tim i neka se obrati nakon namaza dovom: ‚Allahu moj molim Te time što si Onaj ko se moli kako se nije molio drugi kao Ti, i kako se ne moli. I molim Te Muhammedom, Tvojim Vjerovjesnikom, Ibrahimom Tvojim prijateljem, Musaom Tvojim odličnikom, Isaom Tvojim duhom i Tvojom riječju i autoritetom ... ', zatim je spomenuo dovu do kraja...**"

Ovo je izmišljeni hadis. Ako se analizira značenje, kao i jezička konstrukcija ove predaje, shvatiće se da ga je

najvjerovatnije izmišljao neki lažac (*kezzab*) kršćanske provenijencije jer se u njegovoj dovi krije doktrinarna podvala najgore kategorije koja narušava čistoću Allahove jednoće. U njoj se kaže:

مثلك
„drugi kao Ti."

U jezičkom značenju ovo znači kao da ima neko drugi kao On Uzvišeni samo što se on, ipak, ne moli kao što se moli Uzvišeni.

U spomenutoj dovi za Isa'a se daju tri atributa a za sve ostale poslanike po jedan atribut kako bi se i na taj način „na jeziku Allahovog Poslanika" ustvrdilo kako je Isa-Isus najpribraniji od pribranih Allahovih poslanika. Ujedno se za njega kaže u dovi „*ruhuke*" (tvoj ruh) a ne kaže „*min ruhike*" (od Tvoga Ruha) što je daljnje razvijanje teorije širka kako ga razumije kršćanstvo.

Naravno čitav ovaj „hadis" je jedna izmišljotina i metnom i senedom. Što se tiče seneda u njemu je Musa b. Abdur-Rahman es-San'ani za kojeg Ibn Tejmije kaže:

„Musa b. A'bdur-Rahman je lažac.

Za njega Ebu Ahmed b. A'dijj kaže: ‚Nepriznat, odbačenog hadisa.'

Ebu Hatim b. Hibban za njega kaže: ‚To je dedždžal koji izmišlja hadise. Izmislio je knjigu tefsira sa senedom od Ibn Džurejdža a on od A'ta' b. A'bbasa sakupljajući izreke Kelbija i Mukatila...' "

Zbog toga se ne može prihvatiti ni knjiga tefsira od Ibn A'bbasa pošto nije vjerodostojna.

XXI hadis
O traženju pomoći židova protiv idolopoklonika sa spominjanjem Muhammeda, s.a.v.s.

يروى عن عبد الملك بن هارون بن عنترة عن أبيه عن سعيد بن جبير عن ابن عباس قال: كانت يهود خيبر تقاتل غطافان... فكلما التقوا هزمت يهود، فعاذت بهذا الدعاء: اللهم إنا نسألك بحق محمد النبي الأمي الذي وعدتنا أن تخرجه لنا آخر الزمان إلا نصرتنا عليهم. فكانوا إذا دعوا بهذا الدعاء هزموا غطفان... فلما بعث النبي صلى الله عليه و سلم كفروا به فأنزل الله تعالى: {و كانوا من قبل يستفتحون على الذين كفروا}

Zabilježeno je od A'bdu-l-Melika b. Haruna b. A'ntare, od njegova oca, od Se'ida b. Džubejra, od Ibn A'bbasa koji je rekao: **„Židovi Hajbera ratovali su protiv plemena Gatafan. Kad god su se u nekoj bici susreli sa njima bili su poraženi. Onda su pribjegli dovi: ‚Allahu naš molimo te pravom Muhammeda, nepismenog poslanika kojeg si nam obećao poslati pred smak svijeta, da nas pomogneš protiv njih.' Iza toga kad god bi židovi proučili ovu dovu pobijedili bi Gatafan. Međutim, kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslan nisu mu povjerovali pa je Uzvišeni Allah objavio:** ***...a još ranije su pomoć protiv idolopoklonika tražili...***[47]

Tekst (*metn*) ovoga hadisa je izmišljen. Ovaj ajet iz sure el-Bekare ne odnosi se na židove Hajbera, po

[47] *Kur'an*, 2:89.

konsenzusu biografa Poslanika, s.a.v.s, i po konsenzusu autoriteta tefsira.

Ajet se odnosi na židove koji su živjeli u komšiluku Medine, a radi se o plemenima: Benu Kajnuka', Kurejza i Benun-Nudajr.

Pored toga židovi nikada nisu ratovali sa plemenom Gatafana. Onaj koji je izmišljao ovo predanje nije znao ni najosnovnije historijske činjenice.

Židovi su, doista, znali po informacijama iz Tevrata da će se pojaviti zadnji Allahov Poslanik, a.s. Držali su da će biti rodom iz njihovog židovskog naroda. Ime Muhammed je čisto arapsko i židovi nikada nisu upotrebljavali takvo ime.

Prema tome, dova koja se prenosi od židova nije mogla sadržavati arapsko ime. Otkud prenosiocu ovoga predanja da spomene ime Muhammed?! U ovom smislu biografi, kao što je Ebu-l-A'lije i drugi, navode da su židovi u dovi kada su htjeli da posreduju kod Allaha da ih pomogne protiv arapskih idolopoklonika sa obećanim poslanikom Muhammedom, a.s. govorili: „Allahu naš, pošalji nam Poslanika čije navješće nalazimo zabilježeno kod nas da bismo pobijedili i pobili idolopoklonike."

Dakle, nisu navodili, niti su znali za vlastito ime Muhammed. Međutim, kada je Uzvišeni Allah poslao Muhammeda, i kada su vidjeli da nije iz židovskog naroda, oni su ga zanijekali iz zavisti prema Arapima, iako su znali da se radi o Allahovom Poslaniku.

Zbog toga je Uzvišeni Allah objavio ajet:

فلما جاءهم ما عرفوا كفروا به فلعنة الله على الكافرين

...i kada im se pojavio, kao što su znali, oni su zanijekali. Pa neka Allahovo prokletstvo padne na nevjernike.[48]

Naravno, ovakvo izmišljeno predanje nije moglo doći sa vjerodostojnim lancem prenosilaca. Ovaj hadis bilježi El-Hakim u svom «Mustedreku».

Međutim, hadiski autoriteti su A'bdu-l-Melika b. Haruna odbacili kao jednog najslabijeg prenosioca hadisa.

Ranije smo naveli mišljenje autoriteta hadisa o njemu kao poznatom lažovu koji izmišlja hadise tako da:

Jahja b. Mu'in kaže za njega: „Veliki lažac (*kezzab*)."

Es-Sa'di kaže: „Dedždžal lažac (*dеždždal kezzab*)."

Ebu Hatim b. Hibban kaže: „Izmišlja hadise."

Nesaija kaže: „Odbačenik u hadisu (*metruk*)."

Buharija kaže: „Nepriznat, odbačen (*munkeru-l-hadis*)."

Ahmed b. Hanbel kaže: „Slab (*da'if*)."

Darekutni kaže: „I on i tac su slabi prenosioci (*da'ifani*)."

El-Hakim kaže: „A'bdu-l-Melik b. Harun b. A'ntare b. eš-Šejbani, prenosi od svoga oca apokrifne hadise."

Ibnul-Dževzi bilježi i ovaj hadis u knjizi apokrifnih hadisa..." itd.

---

[48] *Kur'an,* 2:89.

XXII hadis
Predanje: «Učiniću to»

روى الترمذي عن أنس بن مالك أنه قال: سألت رسول الله صلى الله عليه و سلم أن يشفع لي يوم القيامة فقال: أنا فاعل

Tirmizija bilježi od Enes b. Malika da je rekao:

„Zamolio sam Allahovog poslanika, da mi bude zagovornik na Sudnjem danu pa je prihvatio rekavši: ‚Učiniću to'."

Hadis svojim tekstom ničim ne upućuje na dozvoljenost posredništva stvorenom osobom, nego samo upućuje na dozvoljeni *tevessul*, a to je traženje od Poslanika, s.a.v.s, za njegova života, da dovi i da bude zagovornik na Sudnjem danu.

Pored toga i sened ovog hadisa nije dobar. Tirmizija koji bilježi ovo predanje kaže da je ekskluzivno (garib) i ne poznaje drugo osim s ovim lancem prenosilaca u kome je Ebu-l-Hattab Harb b. Mejmun za kojega neki drže da je slab a drugi da je pouzdan. Buharija ga drži slabim kao i Ebu Zur'a. Imam ez-Zehebi ga smatra vjerodostojnim ali da griješi u prenošenju, itd.

XXIII hadis
O elegiji Safije, tetke Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Šejh ed-Dahlan navodi elegiju Safije, r.a., kao dokaz posredništva stvorenom osobom. U njenim stihovima se kaže:

مرثية صفية رضي الله عنها:

ألا يا رسول الله أنت رجاؤنا   و كنت بنا برا و لم تك جافيا

„ ,Allahov Poslaniče ti si nam Izvor
Bio si nam dobročinitelj i nikad grubijan.'

Dakle, ashabi su čuli tu elegiju i nisu pokudili tekst «ti si nam Izvor» iako upućuje na poziv Allahovom Poslaniku nakon njegove smrti."

Prije svega, učenjaci spominju da ove stihove nije izrekla Safija, r.a., a i Ibn Hišam ih ne navodi u stihovima elegija koje su izrečene nakon smrti Allahovog Poslanika, a.s.

Također, stihove ove elegije izmijenio je ed-Dahlan kako bi pokušao fabrikovati dokaz za svoju tvrdnju. Hafiz hadisa El-Hejsemi u svome djelu «Medžmeu'z-zevaid» (tom: 9, strana: 39) navodi: „Bilježi Taberanija sa dobrim senedom od U'rve b. ez-Zubejra koji kaže: ,Safija b. A'bdu-l-Mutallib izrekla je tužbalicu žaleći za Allahovim Poslanikom:

ألا يا رسول الله كنت رجاؤنا   و كنت بنا برا و لم تك جافيا

Allahov Poslaniče **bio si nam Izvor**
Bio si nam dobročinitelj i nikad grubijan."

Dakle, u originalnoj verziji stih je „**bio si nam Izvor**", u prošlom vremenu a ne „**ti si nam Izvor**".

Muhibbud-din et-Taberi isto tako navodi verziju „**bio si nam Izvor**" sa prošlim vremenom.

Ed-Dahlan je izmijenio stih kako bi ukazivao na to da je Allahov Poslanik Izvor i poslije smrti. Razlika između fabrikovanog stiha i originalnog je doktrinarne prirode. Dakle, originalno značenje ove elegije upućuje na to da je Allahov Poslanik bio utočište ashabima dok je bio živ pa su ga pitali ako se javljala potreba za tim. On ih je upućivao rješavajući im dileme dunjaluka i ahireta. Međutim, to je vrijedilo dok je bio živ i dok je bio među njima. Nsuprot toga fabrikovani stih upućuje na to da je Allahov Poslanik, Izvor i poslije smrti, što, naravno, nema nikakve logike.

Čak i originalna verzija ovoga stiha je prekinutog seneda. Između U'rve koji je u lancu prenosilaca i njegove nene Safije, kojoj se pripisuju ovi stihovi, postoji praznina i prekid lanca jer je U'rve rođen 9 godina nakon što je njegova nena Safijja umrla. A izmišljena ili izmjenjena verzija je svakako bez vjerodostojnog seneda.

XXIV dokaz
Tirmizijin san

ذكر طاهر بن محمد بن هشام با علوي في كتابه ... في ترجمة الإمام
الترمذي صاحب السنن أنه رأى في المنام رب العزة، **فسأله عما يحفظ عليه الإيمان**
حتى يتوفاه عليه قال: فقال لي: قل: إلهي بحرمة الحسين و أخيه، و جده و بنيه، و

أمه و أبيه، نجني من الغم الذي أنا فيه· يا حي يا قيوم يا ذا الجلال و الإكرام
أسألك أن تحيي قلبي بنور معرفتك يا الله يا الله يا الله يا أرحم الراحمين

Tahir b. Muhammed b. Hašim Ba U'lvi spominje u biografiji Tirmizije da je on sanjao Uzvišenog Gospodara i pitao Ga o onome što će mu čuvati iman dok ga ne usmrti.

Pripovijeda: „Pa mi je rekao: ‚Reci: Bože moj, zbog hurmeta Husejna i njegova brata, njegovog djeda i njegovih sinova, njegove majke i njegovog oca, spasi me od stanja brige u kojem se nalazim. O Živi! O Vječni! O Visočanstvo plemenito! Molim Ti se da oživiš srce moje svjetlom Tvoga znanja, o Allahu, o Allahu, o Allahu, o Najmilostiviji.' "

Ovu pripovijest navodi ed-Dahlan u svojoj knjizi kao dokaz za dozvoljenost posredništva osobom.

Naravno, vjera i vjerske odredbe se ne uzimaju niti propisuju snovima dobrih ljudi ili poznatih učenjaka.

Osim toga ovaj san se ne prenosi vjerodostojnim lancem prenosilaca od imama Tirmizije kako bi se o njemu uopšte moglo raspravljati.

Uostalom, snovi i nisu vjerski izvor ili vjerski dokaz, a pogotovu nisu ako su u sukobu sa vjerskim izvorima; sa Kur'anom i sunnetom.

Letimičan pogled na ovu izmišljenu dovu i usiljeni pokušaj rimovanja u njenom izrazu upućuje na nevješto fabriciranje. Idući za rimom stiha ove dove ispreturan je redosljed značaja spominjanja osoba tako da je lažac koji je ovo izmišljao spomenuo prvo Hasena i njegovog brata preferirajući ih nad njihovim djedom odnosno Allahovim

Poslanikom, s.a.v.s, a onda i njegovo potomstvo nad ocem i majkom (Alijom i Fatimom).

XXV dokaz
Posredištvo Šafije sa porodicom Allahovog Poslanika

Ibnu Hadždžer el-Mekki spominje da je imam Šafija posredovao porodicom «Ehlu-l-bejta» rekavši:

آل النبي ذريعتي   و هم إليه وسيلتي
أرجو بهم أعطي غدا   بيدي اليمين صحيفتي

„Porodica Vjerovjesnika je moja isprika
I njoj posvećujem svoje posredništvo
Molim s njima da sutra dobijem
u desnicu svoju registar svojih djela"

Oni koji su izmišljali i lagali nisu se ustručavali da slažu na Allaha i Njegova Poslanika tako da se nije čuditi ako slažu i na imama Šafiju.

Ovaj haber nema nikakvu osnovu niti ikakav sened.

Prema tome, bespredmetno je o njemu raspravljati kao dokazu u vjeri.

XXVI dokaz
Posredištvo Šafije sa Ebu Hanifom

قال ابن حجر المكي في مناقب أبي حنيفة النعمان أن الإمام الشافعي أيام هو ببغداد كان يتوسل بالإمام أبي حنيفة رضي الله عنه يجيء إلى ضريحه يزوره فيسلم عليه ثم يتوسل إلى الله به في قضاء حاجاته

„Ibn Hadždžer el-Mekki spominje da je imam Šafija, dok je boravio u Bagdadu, posredovao s Ebu Hanifom. Odlazio je na njegov mezar, nazivao selam a zatim posredovao s njime Allahu u svojim potrebama.“

Imam Šafija je bio Kurejšević, Hašimija i Mutallibija čije se porijeklo i genealogija susreće sa Poslanikom, s.a.v.s., u ličnosti njegovog djeda Abdu Menafa.

Bio je imam različitih znanosti a iskoristio je znanje najvećih islamskih pravnika

U Medini je učio fikh pred Malikom od kojega prima *Muvetta'* i pamti ga za devet noći.

Prenosilac je hadisa od Sufjana bin 'Ujejne, Ibni 'Ijada i svoga amidže Muhammeda b. Šafije.

Putovao je u Jemen gdje radi jedno vrijeme a potom seli u Bagdad gdje preuzima pravne knjige hanefijskog mezheba od iračkog fekiha Muhammeda b. El-Hasena sa kojim je vodio pravne rasprave i oduševljavao halifu Er-Rešida.

Susreo je Ahmeda b. Hanbela u Mekki (187. g. po h.) a potom i u Bagdadu (195. g. po h.) uzevši od njega fikh i usul, posebno mes'ele vezane za derogaciju Kur`ana.

Dakle, poznavao je fikh sve četiri ehlisunnetske pravne škole, a posebno hanefijsku, raspravljajući sa utemeljiteljem i promotorom mezheba u Bagdadu imamom Muhammedom. Dobro je znao poznati stav Ebu Hanife o posredništvu. Naime, Ebu Hanife je rekao: „Niko ne bi trebao da moli Allaha osim Allahom. Prezirem da se reče: ‚Molim Te s mjestom veličanstvenosti Tvoga A'rša', ili da

kaže: ‚Molim te s pravom bilo koga', ili: ‚S pravom Tvojih poslanika i vjerovjesnika', ili: ‚S pravom Bejtu-l-Harama'...”

Zato, nelogično je da bi imam Šafija činio nešto što bi bilo u suprotnosti sa stajalištem onoga sa kojim posreduje. Zar bi išao na kabur Ebu Hanife da posreduje njime znajući da je to u suprotnosti s njegovim stajalištem?!

U knjizi «Udaljavanje šejtana» za ovu hikjaju o Šafiji kaže se da je to «jasna laž».

Dilema šejha ed-Dahlana

U svojoj knjizi «Biserna sunnetska ogrlica u odgovoru vehabijama” šejh ed-Dahlan kaže: „Protivnici *tevessula* dozvoljavaju posredništvo dobrim djelima iako je to akcidencija – slučajno svojstvo, pa preče je, onda, (dozvoliti to) s dobrim osobama.”

U odgovoru na ovu dilemu šejha ed-Dahlana Rešid Rida vrlo argumentovano odgovara sa dva nepobitna argumenta:

1. Posredovanje dobrim djelima je približavanje Allahu i umiljavanje kod Njega Uzvišenog sa nečim što je On uzakonio i odobrio a što razumijemo iz definitivnih, kategoričkih dokaza koji se nalaze u tradicionalnim šerijatskim izvorima. A to je i logično, jer, dobra djela oplemenjuju osobu, čine je dragom Uzvišenom Allahu i utječu da se dotičnom udovolji i odgovori na dovu. Tuđa osoba, ma kako bila vrijedna, ne može imati takvo djelovanje na drugu osobu...

2. Djela su ta koja određuju osobu u kavlitativnom smislu. Bez djela osoba je nepoznata. Djela određuju identitet osobe u pozitivnom ili negativnom smislu i da li će ta osoba biti nagrađena ili kažnjena i sl. Prema tome, iako su djela akcidentna, ona određuju osobu da li će biti Allahu draga ili mrska. I ta djela nose pravu korist svome sahibiji a ne drugom. Drugi će se, opet, koristiti svojim djelima...

Iz ovoga se razumije neosnovanost dileme koju šejh ed-Dahlan suprostavlja podjeli «*tevessula*» na: dozvoljeni dobročinim djelima i nedozvoljeni stvorenim osobama, jer su djela, suprotno kako smatra šejh, vrednija od same osobe.

XXVII dokaz
Analogija zagovornika posredovanja

Logika da se posreduje Allahu sa Njegovim poslanicima, vjerovjesnicima i dobrim ljudima kod ostvarivanja potreba je analogna posredovanju ljudskim veličinama sa nekom njima bliskom osobom.

Posredovanje osobom drugoj osobi je dozvoljeno. Ljudi su stvoreni sa mnogo nedostataka i mahana. Kod nekog se nađu osobine neznanja, nepravde, koristi i sl., što može odgoditi nečije pravo ili potrebu, koja se može ostvariti posrednikom bliskim dotičnoj osobi.

Međutim, nema mjesta analogiji kada je u pitanju Uzvišeni Stvoritelj i bilo koja druga stvorena veličina. Jednostavno nema mjesta poređenju.

Kada bi pretpostavili da ima neko od ljudi ko je poznat svima. Neko ko je pravedan i voli istinu i pravdu. Neko kome svako može zakucati na vrata u svako doba dana i noći a on ga neće vratiti. Neko ko svakog sasluša na najbolji i najljepši mogući način i dâ mu njegovo pravo po istini, pravdi i milosti. I sve to čini, od sebe, bez ikakvog posredovanja. Da li ćeš, da bi došao takvoj osobi, tražiti posrednika koji nije potreban, ili ćeš, direktno, bez posrednika otići kod njega radi svoje potrebe!? A primjer Uzvišenog Allaha je u svemu tome neuporedivo pozitivniji.

Pitamo i drugo pitanje svakog ko zagovora «*tevessul*» osobom: da li je bolji, vredniji i vama draži onaj ko rješava probleme i potrebe direktno, bez posrednika, ili onaj ko se okruži zastorom i nedozvoljava približavanje sebi osim uz pomoć posrednika?

Pa zar nije najbolje, u slučaju i primjeru Uzvišenog Allaha, a ujedno to je i akaidska obaveza, da Mu pretpostavimo svako afirmativno svojstvo?

I zar poređenje Uzvišenog makar i sa najboljim dunjalučkim stvorenjima nije vid kufura?! Pa pogotovu je kufur porediti Ga, dž.š., sa zulumćarima i nepravednicima, sa dunjalučkim vladarima kojima je potrebno posredovanje radi neke potrebe?

A P P E N D I X
Službena decizija šejha Hasana Me'muna, muftije Egipta, objavljena 07/03/1957. g.

Pitanje:

Kakav je stav Šerijata po pitanju posjete mauzoleju dobrih ljudi (evlije), obilaska-tavafa oko građevine na kaburu, ljubljenje njenih zidova i *tevessul*-posredništvo sa evlijama?

Odgovor:

Osnova islamske misije počiva na tevhidu, Jednoći Uzvišenog Allaha. Islam zabranjuje sve ono što vodi u širk ili pridruživanje Allahu druga. Posredništvo mauzoleja i mrtvaca sigurno je jedna od tih negativnih stvari. To je ostatak predislamskog džahilijjeta. Predislamski idolopoklonici su nakon što im je Poslanik, s.a.v.s, napao idolopoklonstvo rekli kako to bilježi Kur'an:

ما نعبدهم إلا ليقربونآ إلى الله زلفى

Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allahu približili.[49]

Isti odgovor danas pružaju zagovornici posredništva sa evlijama koji bi im trebali osigurati približavanje Allahu ili ispunjenje njihovih potreba i želja.

[49] *Kur'an*, 39:3.

Posjete mauzolejima i kaburovima, u nekim svojim segmentima, potpuno odudaraju od utvrđenog šerijatskog ibadeta. Tavaf (obilazak) u islamu nije propisan osim oko Kjabe. Zato je prenošenje ibadeta tavafa na bilo koje drugo mjesto haram (nedozvoljen čin). Ljubljenje zidova ili kamena nije propisano u islamu osim «Hažeru-l-esveda» u Kjabi. Ljubeći ga jednom prilikom Omer, r.a., je rekao: „Allaha mi da nisam vidio Allahovog Poslanika da te ljubi ni ja to ne bih činio". Zato, ljubljenje stepenica, zidova mauzoleja ili bilo čega drugog na kaburu je haram.

Što se tiče šefa'ata... Šefa'at je za ahiret a ne za dunjaluk.

Šefa'at u našem savremenom shvatanju je kada neko pogriješi kod pretpostavljenog i onda traži vezu da mu se oprosti, iako je kriv i ne zaslužuje da mu bude oprošteno.

Međutim, šefa'at u svojoj biti je Allah ograničio na ahiret i neće biti nego samo od osoba kojima On to dozvoli, kao i za osobe koje to zaslužuju a i to će On odrediti. Dakle, šefa'at je u svemu određen od strane Allaha i zavisi od Njegove dozvole. Tražiti ostvarenje toga, unaprijed, bespredmetno je, jer ne znamo ko će posjedovati pravo šefa'ata i kome će to Allah dozvoliti?

Prema tome, svaka posjeta mauzoleju - koja nije po šerijatskim propisima - kao što je tavaf, ljubljenje zidova, stepenica, *tevessul* sa evlijama, traženje šefa'ata od njih; sve to je haram bez ikakve dileme, u suprotnosti sa Šerijatom ili čak vid širka. Na ulemi je da organizuju bespoštednu borbu i objasne ove istine, jer mnogi koji ne poznaju dovoljno islam

padaju kao žrtve neislamskih džahilijjetskih običaja koji su u suprotnosti sa islamom.

Molim Uzvišenog Allaha da nam očisti naše nijjete, uputi nas na traženje istine, ma gdje ona i kod koga bila, i njeno pomaganje i slijeđenje! Amin!

Vallahu e'alemu

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

و صلى الله على محمد و على آله و صحبه أجمعين.

****

*****

*

Sadržaj

IPA & Medresa Džemaludin ef. Čaušević